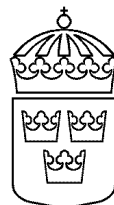

Riksdagens revisorers redogörelse

1997/98:RR1

Årsredovisning för 1997

1997/98
RR1

Till RIKSDAGEN

Med stöd av förordningen (1996:882) om årsredovisning m.m. överlämnar Riksdagens revisorer årsredovisning för verksamhetsåret 1997. I årsredovisningen ingår också en förvaltningsberättelse som ersätter den verksamhetsberättelse revisorerna under tidigare år överlämnat till riksdagen.

De skrivelser som revisorerna under verksamhetsåret avlämnat till riksdagen redovisas inte i sin helhet i årsredovisningen. De ingår som hittills i riksdagstrycket (saml. C 3, Förslag och redogörelser).

Detta ärende har avgjorts av revisorerna i plenum den 19 februari 1998. Vid ärendets slutliga handläggning har vidare närvarit kanslichef Åke Dahlberg, föredragande, och Per Karlsson, administrativ chef.

Stockholm den 19 februari 1998

På Riksdagens revisorers vägnar

Per Olof Håkansson
ordförande

Åke Dahlberg
kanslichef

Grundläggande bestämmelser om Riksdagens revisorer

12 kap. 7 § regeringsformen

8 kap. 11 § riksdagsordningen

Lag (1987:518) med instruktion för Riksdagens revisorer (ändrad 1989:191, 1994:1647, 1995:800 samt 1996:296)

Lag (1974:585) om skyldighet att tillhandahålla Riksdagens revisorer vissa handlingar m.m.

Lag (1988:46, ändrad senast 1988:1389) om revision av riksdagsförvaltningen m.m.

Lag (1997:560) om revision av Regeringskansliet

Förteckning över revisorer

Revisorer vid utgången av verksamhetsåret 1997

<i>Ordinarie</i>	<i>Suppleanter</i>
Per Olof Håkansson (s), ordförande	Hans Stenberg (s)
Anders G Högmark (m), förste v. ordförande	Leif Marklund (s)
Lars Bäckström (v), andre v. ordförande	Ingvar Eriksson (m)
Bengt Silfverstrand (s)	Barbro Andersson (s)
Anita Jönsson (s)	Christina Pettersson (s)
Bengt Kronblad (s)	Stig Grauers (m)
Margit Gennser (m)	Monica Widnemark (s)
Marianne Carlström (s)	Lennart Brunander (c)
Birgitta Hambræus (c)	Kristina Nordström (s)
Sverre Palm (s)	Ulf Kristersson (m)
Karl-Gösta Svenson (m)	Siw Persson (fp)
Bengt Harding Olson (fp)	Ronny Korsberg (mp)

Riksdagens revisorers årsredovisning undertecknas i enlighet med förordning (1996:882) om myndigheters årsredovisning m.m. av samtliga revisorer och kansliets chef.

1997/98:RR1

*Per Olof Håkansson (s),
ordförande*

*Anders G Högmark (m),
förste v. ordf.*

*Lars Bäckström (v),
andre v. ordförande*

Bengt Silfverstrand (s)

Anita Jönsson (s)

Bengt Kronblad (s)

Margit Gennser (m)

Marianne Carlström (s)

Birgitta Hambræus (c)

Sverre Palm (s)

Karl-Gösta Svenson (m)

Bengt Harding Olson (fp)

*Åke Dahlberg
Kanslichef*

1 Mål, uppgifter och resultat

Mål och resultatbedömning

Av lagen (1987:518) med instruktion för Riksdagens revisorer (ändrad 1989:191, 1994:1647, 1995:800 och 1996:296) framgår Riksdagens revisorers uppgift och uppdrag. Riksdagens revisorers *övergripande mål* är att främja ett effektivt utbyte av statliga insatser genom att på riksdagens vägnar granska statlig verksamhet.

Verksamhetsmålet för Riksdagens revisorer är att verka för en godushållning med statens medel och fästa uppmärksamheten på möjligheter att öka statens inkomster, att spara på statens utgifter och att effektivisera den statliga förvaltningen.

Revisorerna visar i sitt arbete särskilt på tillämpning, utfall och effekter av tidigare fattade riksdagsbeslut. Förutom att kritiskt granska statliga insatser lämnar revisorerna även förslag till förbättringar.

Under verksamhetsåret 1997 har revisorerna beslutat om 8 förslag till riksdagen, 1 skrivelse till utskott i riksdagen, 2 skrivelser till regeringen, 11 granskningsrapporter och 13 förstudier. 8 av dessa 13 förstudier har resulterat i beslut om fortsatt granskning. Flera av de förstudier som inte resulterat i fortsatt granskning har emellertid omfattat granskning av vissa delfrågor.

I princip gäller att Riksdagens revisorer når resultat när revisoremas förslag genomförs helt eller delvis. Det är emellertid ofta svårt att mäta resultatet av revisoremas verksamhet. Behandlingen och genomförandet av revisoremas förslag är ofta tidskrävande. Revisoremas förslag kan också sammanfalla med förslag som framförts i andra sammanhang, något som kan göra det svårt att urskilja vilken effekt revisoremas förslag haft.

Riksdagens revisorers förslag kan också avsätta resultat på andra sätt än genom mera substantiella förändringar. I skrivelser till riksdagen kan revisorerna redovisa uppgifter och förhållanden, beskriva problem eller aktualisera frågor som av olika skäl inte uppmärksammas på annat sätt. Revisionen kan också ha en preventiv effekt som är svår att mäta.

Ett annat sätt att mäta effekterna av revisoremas förslag är att redovisa det genomsnittliga antalet riksdagsbeslut som fattats i riksdagen. Detta är dock förknippat med vissa svårigheter. Om riksdagen avslår eller avstår från att behandla revisoremas förslag behöver detta inte innebära att förslaget saknar betydelse.

Revisorerna vill framhålla betydelsen av själva granskningsprocessen. Regeringen kan i samband med att revisorerna för upp ett ärende på granskningsplanen tillsätta en utredning som berör ämnet. Regeringen och berörda myndigheter kan också under granskningens gång eller i samband med att granskningsrapporten publiceras börja vidta åtgärder i linje med revisoremas förslag. I sådana fall kan riksdagen finna det mindre motiverat att göra tillkännagivanden till regeringen. Revisorerna har vid sina uppföljningar funnit flera exempel på sådana fall. Att de organ som är föremål för granskning

börjar vidta åtgärder redan under granskningsprocessen är erfarenheter som brukar framhållas även av andra revisionsmyndigheter såväl i Sverige som i andra länder. En kartläggning av riksdagsbehandlingen måste därför kompletteras med en beskrivning av åtgärder som vidtagits av regering och myndigheter i anslutning till revisorernas granskning.

Ytterligare ett mått på genomslaget av verksamheten är den uppmärksamhet revisorernas förslag får i massmedierna. En massmedial debatt med anledning av revisorernas förslag kan ibland bidra till att driva på förändringar.

I revisorernas årsredovisning lämnas varje år en redogörelse för behandlingen i riksdagen under året av revisorernas förslag. Revisorerna följer också upp förslag som lämnats till riksdagen under de två åren dessförinnan. Dessa uppföljningar innehåller en redovisning för riksdagsbehandlingen och åtgärder vidtagna av regering och myndigheter.

Under denna treårsperiod har riksdagen i huvudsak ställt sig bakom drygt fyra femtedelar av förslagen. Tillkännagivanden till regeringen har beslutats rörande drygt två tredjedelar av skrivelserna. I några fall har riksdagen avslagit revisorernas förslag med hänvisning till att utredningar tillsatts inom området eller att regeringen redan vidtagit åtgärder inom området.

Genomslaget av revisionen i massmedierna har varit gott under år 1997. Detta mäts bl.a. utifrån antalet pressklipp som berör revisorerna.

För att bedöma resultatet av revisorernas verksamhet är också produktivitet av betydelse. Revisorerna vill peka på att produktionen av revisionsrapporter och skrivelser till riksdagen och regeringen legat på en väsentligt högre nivå under senare år än under 1980-talet. För år 1997 ligger produktionsvolymen ca 50 % högre än för andra hälften av 1980-talet. Under motsvarande tid har resurserna ökat med ca 15 %, vilket tyder på en klar ökning av produktiviteten, mätt som antalet rapporter i förhållande till antalet anställda.

För att få underlag för en relativ bedömning av denna produktivitet har revisorerna gjort vissa jämförelser med andra revisionsmyndigheter, i första hand RRV och National Audit Office i Storbritannien. Jämförelser av detta slag är komplicerade av flera skäl, bl.a. på grund av att revisionsuppgifterna skiljer sig mellan olika myndigheter. En jämförelse av produktiviteten, mätt som antalet revisionsrapporter i förhållande till antalet anställda, pekar på att produktiviteten hos Riksdagens revisorer är väl jämförbar med eller t.o.m. högre än produktiviteten hos dessa myndigheter.

Resultaten av revisorernas verksamhet sammanhänger också med vilka områden revisorerna granskar. Under året 1997 har granskningarna avsett tunga politikområden som arbetsmarknadspolitik och miljövårdspolitik, administrativt centrala system som årsredovisning för staten, resultatanalys och kommittéväsendet samt statliga områden som sällan blivit föremål för en granskning, t.ex. utrikesförvaltningen. Inom dessa områden har revisorerna framfört förslag som syftar till att uppfylla verksamhetsmålen för Riksdagens revisorer, dvs. öka statens inkomster, spara på statens utgifter och effektivisera den statliga förvaltningen.

Det är ännu för tidigt att bedöma utfallet av revisorernas förslag. Beredningsarbetet pågår i riksdagen av flera av revisorernas granskningar. Men genomslaget av tidigare granskningar har enligt revisorernas uppföljningar varit tillfredsställande. Riksdagen har ställt sig bakom huvuddelen av

granskningarna och ofta beslutat om tillkännagivanden till regeringen. I sådana fall där tillkännagivanden inte lämnats har regeringen eller myndigheterna ofta vidtagit åtgärder före riksdagsbehandlingen.

En samlad bedömning av granskningsverksamhetens inriktning, produktivitet utvecklingen och genomslaget av revisorernas verksamhet visar enligt revisorernas uppfattning att såväl det övergripande målet för verksamheten som verksamhetsmålet har uppfyllts under år 1997.

Parlamentariska utredningar m.m.

Under senare år har från flera håll påtalats ett behov av att förstärka riksdagens roll på revisionsområdet och Riksdagens revisorers ställning och resurser. Riksdagen uttalade år 1991 att riksdagen bör få ett ökat ansvar för den statliga revisionen. Riksdagsutredningen föreslog år 1993 en betydande utökning av resurserna till Riksdagens revisorer. Riksdagen ställde sig år 1994 bakom de principer för en förstärkning av revisionen som utredningen föreslog men begränsade sitt beslut om utökning till en första etapp. Ekonomikommisionen föreslog år 1993 att Riksdagens revisorer skulle ges större resurser och göras till ett av riksdagens viktigaste organ. Förvaltningspolitiska kommissionen föreslog i sitt slutbetänkande år 1997 en förstärkning av riksdagens kontrollerande roll med ett oberoende revisionsorgan under riksdagen med uppgift att granska hela den statliga förvaltningen.

Riksdagens revisionsutredning avslutade sitt arbete i oktober 1997. Utredningen föreslog i sin skrivelse till talmanskonferensen att Riksdagens revisorers ansvarsområde skulle utökas, dels genom en ytterligare förskjutning mot stora myndighetsöverskridande systemgranskningar, dels genom att årlig revision av Hovstaterna skall ingå i myndighetens ansvarsområde. Utredningen föreslog också att den årliga resursramen för Riksdagens revisorer skulle ökas med 5 miljoner kronor. Syftet med förslagen är enligt utredningen att stärka riksdagens kontrollmakt genom en utökad och mera oberoende revision.

Granskningsverksamhet

Riksdagens revisorers granskningsverksamhet omfattar såväl redovisningsrevision som effektivitetsrevision. Den senare har under verksamhetsåret inriktats mot ett antal granskningsteman, bl.a.

- förvaltningspolitik
- budget och resursfördelning
- statens ägarroll
- offentlig upphandling
- miljö
- EU

Under verksamhetsåret 1997 har Riksdagens revisorer överlämnat 8 förslag till riksdagen, 1 skrivelse till utskott i riksdagen och 2 skrivelser till regeringen.

Från förslag till granskning

Förslag till nya granskningsärenden kommer bl.a. från riksdagens utskott, revisorerna och deras kansli samt från allmänheten. Revisorerna fastställer en granskningsplan per riksdagsår. Planen revideras fortlöpande under året.

Utifrån ett förslag till granskning genomför revisorerna en förstudie. I denna tas ställning till om granskning skall genomföras eller inte. En granskning resulterar i en revisionsrapport som beslutas av revisorerna i plenum. Ofta remissbehandlas revisionsrapporten. Därefter avger revisorerna vanligtvis ett förslag till riksdagen eller skrivelse till regeringen.

Budget

För verksamhetsåret 1997 beslutade riksdagen om ett ramanslag på ca 16,2 miljoner kronor. Se vidare avsnitt 4 *Ekonomi och personal* och del II, *Bokslut för 1997*.

Organisation

Riksdagen utser för varje valperiod tolv revisorer och lika många suppleanter. Bland revisorerna väljer riksdagen en ordförande och två vice ordförande. Dessa är samtidigt ordförande i var och en av de tre avdelningar som inom sina resp. ansvarsområden har att bereda granskningsärenden inför plenums ställningstagande.

Första avdelningen

Avdelningen bereder främst ärenden som faller inom verksamhetsområdena för konstitutionsutskottet, finansutskottet, skatteutskottet, socialutskottet och socialförsäkringsutskottet.

Andra avdelningen

Avdelningen bereder främst ärenden som faller inom verksamhetsområdena för justitieutskottet, lagutskottet, försvarsutskottet, kulturutskottet, utbildningsutskottet, jordbruksutskottet och bostadsutskottet.

Tredje avdelningen

Avdelningen bereder främst ärenden som faller inom verksamhetsområdena för utrikesutskottet, trafikutskottet, näringsutskottet och arbetsmarknadsutskottet.

Arbetsutskottet hade vid verksamhetsårets utgång följande sammansättning: 1997/98:RR1

Per Olof Håkansson, ordförande

Anders G Högmark, förste vice ordförande

Lars Bäckström, andre vice ordförande

Marianne Carlström, revisor

Åke Dahlberg, kanslichef

För den löpande utredningsverksamheten finns ett kansli med drygt tjugo tillsvidareanställda. Därutöver projektanställs utredare och anlitas konsulter för genomförandet av specifika granskningsprojekt.

I detta avsnitt redogörs för revisorernas granskningsarbete under de senaste åren. Först redovisas det effektivitetsinriktade arbetet. Därefter redovisas redovisningsrevisionen.

2.1 Effektivitetsrevision

Under 1997 har revisorerna tillställt riksdagen 8 förslag. Under samma period har 1 skrivelse lämnats till utskott och 2 skrivelser till regeringen. Antalet förstudier, granskningsrapporter, förslag till riksdagen och skrivelser till regeringen under perioden 1992/93–1997 framgår av nedanstående sammanställning. Uppgifter för år 1996 inom parentes.

	1992/93	1993/94	1994/95	1995/96	1997	S:a
Förslag till riksdagen	5	7	12	12 (9)	8	44
Skrivelse till riksdagsutskott	-	-	-	1 (1)	1	2
Skrivelser till regeringen	-	-	2	2 (2)	2	6
Granskningsrapporter	5	11	10	13 (8)	11	50
Förstudier	16	10	13	22(15)	13	74

Under verksamhetsåret 1997 har revisorerna behandlat följande granskningsärenden

<i>Granskningsärende</i>	<i>Beredande riksdagsutskott</i>
AmuGruppen AB (förslag till riksdagen)	AU
Årsredovisning för staten (förslag till riksdagen)	FiU
Undanträngningseffekter på arbetsmarknaden (förslag till riksdagen)	AU
Starta eget-bidraget (förslag till riksdagen)	AU
Miljövårdsarbetet och försumningen (förslag till riksdagen)	JoU
Kommittéväsendet (förslag till riksdagen)	KU
Utrikesförvaltningen (förslag till riksdagen)	UU
Resultatinformation som underlag för styrning av statlig verksamhet (förslag)	AU
Tullverket (skrivelse till regeringen)	SkU
Ekonomiska planer för bostadsrättsföreningar (skrivelse till regeringen)	BoU
Skyddsvärd domänmark efter Domänverkets bolagisering (skrivelse till jordbruksutskottet)	JoU
Regionalpolitiskt stöd efter EU-medlemskapet (rapport)	AU m.fl.
Statens roll som ägare av bolag (rapport)	NU

Offentlig upphandling (rapport)	FiU
Försäljning av statliga bolags dotterbolag – fallet ADA AB (rapport)	SoU
Merkostnader vid handikappersättning (förstudie)	SfU
Resursfördelningen inom rättsväsendet (förstudie)	JuU
Forskningens roll (förstudie)	NU
Polisens organisation (förstudie)	JuU
Finansinspektionen (förstudie)	FiU
Länsstyrelsernas uppgifter i totalförsvaret (förstudie)	FöU
Sveriges införlivande av EG-rätten (förstudie)	KU m.fl.
Samhall AB (förstudie)	AU
Primärvårdens resurser (förstudie)	SoU
Effektivitetsproblem i försvaret (förstudie)	FöU
Resursförstärkning till skattemyndigheternas kontroll- verksamhet (förstudie)	SkU
Regeringskansliets arbete med EU-frågor (förstudie)	EU-nämnden
Skolverket och skolans utveckling (förstudie)	UbU

Revisorernas effektivitetsrevision avser ofta ämnen som berör flera utskott.
Under verksamhetsåret 1997 har arbetet inriktats mot följande teman:

<i>Förvaltningspolitik</i>	<i>Den statliga revisionen</i>
<i>Budget och resursfördelning</i>	<i>Statens ägarroll</i>
<i>Offentlig upphandling</i>	<i>Rättsväsendet</i>
<i>Vård och omsorg</i>	<i>Utbildning</i>
<i>Miljö</i>	<i>EU</i>

I det följande lämnas en redovisning av granskningsärenden under 1997 samt en redogörelse för pågående granskningsärenden. Därefter redovisas en uppföljning av granskningsärenden under riksdagsåret 1995/96.

- *Förslag till riksdagen under 1997*
- *Skrivelser till regeringen under 1997*
- *Skrivelse till utskott under 1997*
- *Övriga avslutade ärenden under 1997*
- *Pågående granskningsärenden*
- *Revisionsresor, särskilda föredragningar m.m. under 1997*
- *Uppföljning av förslag till riksdagen under 1995/96*
- *Uppföljning av skrivelser till regeringen under 1995/96*

Uppgifterna avser läget den 31 december 1997.

AmuGruppen AB*Förslag 1996/97:RR8*

I enlighet med regeringens proposition 1996/97:55 om kapitaltillskott till Amugruppen AB beslöt riksdagen i december 1996 att bemyndiga regeringen att inom en ram om 600 miljoner kronor besluta om kapitaltillskott eller andra åtgärder i syfte att förstärka den finansiella basen i Amugruppen.

Riksdagens revisorers granskning av Amugruppen AB genomfördes på förslag av riksdagens arbetsmarknadsutskott. Granskningen rörde de förhållanden som gällt i bolaget från bolagsbildningen år 1993 fram till slutet av år 1996. Bakgrunden var att bolaget hamnat i akuta ekonomiska problem till följd av neddragningar av arbetsmarknadsutbildningen.

Revisorerna fann en rad brister i bolagets ledning, bl.a. avsaknad av strategi, utvecklad koncernstyrning och en stel organisation. Revisorerna kunde också konstatera att staten uppträtt passivt som ägare av bolaget. Man hade inte i några styrdokument, såsom ägardirektiv, ställt konkreta krav på vad bolaget skulle åstadkomma, varken i lönsamhetstermer eller i några andra avseenden. Revisorerna fann även att det inom ägaransvarigt departement, Arbetsmarknadsdepartementet, inte fanns tillräckliga kunskaper om bolagsfrågor. Enligt revisorerna kräver ett aktivt ägaransvar i ett bolag kunskaper om den verksamhet som bedrivs och därtill förtrogenhet med aktiebolagslagen. Därutöver skall ägaren formulera tydliga krav på vad bolaget skall åstadkomma och löpande följa upp graden av måluppfyllelse.

Vidare noterade revisorerna en förhållandevis stor omsättning av både styrelseledamöter i bolagets styrelse och tjänstemän på departementet som haft hand om ärenden rörande Amugruppen. Enligt revisorerna kunde det inte uteslutas att dessa täta byten försvårat en effektiv styrning och genomförandet av en långsiktig strategi.

Arbetsmarknadsutskottet behandlade Riksdagens revisorers förslag under våren 1997. Utskottet delade revisorernas uppfattning både i synen på förhållandena inom bolaget och vad gäller statens ägarroll och föreslog att riksdagen skulle ge regeringen till känna vad revisorerna anförde om styrningen av Amugruppen. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets förslag (bet. 1996/97:AU10, rskr. 1996/97:189 och 190).

Som en direkt följd av granskningen kom staten som ägare att tillställa bolagsstyrelsen ett ägardirektiv vid 1997 års bolagsstämma, där ägaren anger sin syn på verksamhetens inriktning samt ägarens förväntningar och krav på bolaget.

Årsredovisning för staten*Förslag 1996/97:RR9*

Riksdagens revisorer har på eget initiativ granskat statens årsredovisning. I revisorernas rapport konstaterades att riksdagen är årsredovisningens primära mottagare och huvudanvändare och att regeringen är årsredovisningens leve-

rantör. Därför är det i första hand riksdagens informationsbehov som skall avgöra årsredovisningens utformning. Rapporten har remissbehandlats.

Revisorerna ansåg att en årlig samlad ekonomisk information om statens ekonomiska ställning och resultat kan vara ett viktigt komplement till annan information. Revisorerna betonade också att arbetet med utveckling av en årsredovisning för staten fortfarande bör betraktas som en försöksverksamhet och att årsredovisningen därför ännu inte kan förväntas ha funnit sin permanenta form. Emellertid bedömde revisorerna, efter att bl.a. ha tagit del av remissinstansernas synpunkter, att regeringen bör ta ett fastare grepp om det pågående utvecklingsarbetet.

Granskningen visade att årsredovisningen för staten på aggregerad nivå är behäftad med brister av en art som gör att det nuvarande statliga redovisningssystemets ändamålsenlighet som underlag för finansiella bedömningar kan ifrågasättas. Vidare är redovisningen svårbegriplig för användaren, dvs. i första hand riksdagen som är redovisningens huvudmottagare. Den långsamma produktionsprocessen gör att årsredovisningens funktion som underlag i pågående budgetprocess begränsas. Till bristerna hör också att årsredovisningen för staten, till skillnad för vad som gäller årsredovisningar i allmänhet, inte blir föremål för extern granskning.

Revisorerna ansåg att regeringen bör ta initiativ till en översyn av redovisningssystemets användbarhet för makroekonomiska överväganden, t.ex. rörande statens finansiella situation och statens upplåningsbehov. En sådan översyn skulle kunna ligga till grund för överväganden och förslag rörande det statliga redovisningssystemets framtida utformning. Bl.a. följande faktorer bör beaktas vid en översyn: nationell och internationell samordning vad gäller definitioner och värderingsprinciper, läsbarhet och begriplighet, behovet av aktualitet och att årsredovisningen bygger på objektiva fakta och därmed så litet som möjligt på bedömningar. I en översyn bör också övervägas behovet av att årsredovisningen på aggregerad nivå granskas eller revideras.

Riksdagens revisorer föreslog att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad revisorerna anfört om en översyn att det statliga redovisningssystemet.

Riksdagen väntas behandla ärendet under våren 1998.

Undanträngningseffekter på arbetsmarknaden

Förslag 1996/97:RR10

Revisorernas granskning, som föreslagits av arbetsmarknadsutskottet, avsåg i huvudsak vad som brukar benämnas direkta undanträngningseffekter av vissa efterfråge- och utbudspåverkande arbetsmarknadspolitiska åtgärder. En väsentlig fråga var om arbetsmarknadspolitiska åtgärder verkligen leder till den ökning av sysselsättningen som förväntas eller om det finns motverkande faktorer som leder till att den avsedda sysselsättningsökningen blir lägre än förväntat eller till och med uteblir.

Granskningen visade att sysselsättningseffekterna av den förda politiken är lägre än vad den officiella statistiken över åtgärdsolymer visar. Revisorerna konstaterade dock att det är svårt att exakt fastställa omfattningen av undan-

trängningen. Men undanträngning förekommer och problemet bör få ökad uppmärksamhet. Konsekvenserna av undanträngning kan bli att arbetsgivare erhåller en oplanerad vinstökning och att någon ökad sysselsättning inte uppnås, genom att en anställning som ändå skulle komma till stånd subventioneras.

Revisorerna konstaterade med tillfredsställelse att regeringen gett AMS i uppdrag att studera undanträngningseffekter för samtliga åtgärder och att en rapport skulle vara färdig i november 1997. Revisorerna ansåg att regeringen för riksdagen borde presentera en samlad bedömning av arbetsmarknadspolitiska åtgärders undanträngningseffekter med utgångspunkt från denna AMS-studie och departementets egna analyser. Revisorerna föreslog också att kontrollmekanismerna borde förstärkas. AMS borde därför få i uppdrag att gå igenom de mekanismer som utnyttjas lokalt och regionalt för att hantera och kontrollera undanträngning samt analysera arbetsplatsbesök och enkätuppföljning som kontrollinstrument. Vikten av yttranden från arbetstagarorganisationerna borde vidare markeras genom att uttryckliga krav anges i förordningarna alternativt instruktionen för Arbetsmarknadsverket samt dessutom inte begränsas till första gången utan avse samtliga tillfällen en anvisning sker. Revisorerna pekade avslutningsvis på vikten och behovet av ytterligare utvärderingar, utan att föreslå någon särskild åtgärd.

Arbetsmarknadsutskottet behandlade revisorernas förslag i november år 1997 (bet. 1997/98:AU1). Utskottet ansåg det som värdefullt att frågor om undanträngningseffekter med avseende på olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder studeras och belyses i olika undersökningar. Utskottet hänvisade vidare till att regeringen i budgetpropositionen angett att tendenser till undanträngningseffekter skall motverkas och utgick från att regeringen fortsättningsvis följer utvecklingen. Arbetsmarknadsutskottet ansåg dock att något särskilt tillkännagivande med anledning av revisorernas förslag inte var påkallat, vilket bifölls av riksdagen (rskr. 1997/98:125). När det gäller revisorernas förslag om yttranden från arbetstagarorganisationerna hänvisade utskottet till budgetpropositionen där det anges att det är särskilt viktigt att tendenser till bl.a. undanträngningseffekter motverkas och att en av prioriteringarna för år 1998 därvidlag är förstärkt fackligt samråd.

Starta eget-bidraget

Förslag 1996/97:RR11

Granskningen har initierats av arbetsmarknadsutskottet. I förslaget till riksdagen tog revisorerna upp frågor som rör fördelning på olika bidragstagare, den administrativa hanteringen och uppföljningen av bidraget samt bidragets effekter på konkurrensen. Enligt revisorernas bedömning borde AMS få i uppdrag av regeringen att analysera de fördelningspolitiska aspekterna av bidraget samt komma med förslag till eventuella åtgärder. Revisorerna ansåg också att länsarbetsnämnderna borde utveckla sitt stöd till de mindre arbetsförmedlingarna, att AMS borde få i uppdrag att analysera orsakerna till den ojämna könsfördelningen bland konsulterna och att arbetsförmedlingarna borde ge uppföljningsarbetet högre prioritet. Revisorerna ansåg vidare att

man borde vara restriktiv med att ge bidrag till företag som vill etablera sig inom marknader med risk för överetablering och till företag som inriktas på verksamheter med mycket begränsad lokal efterfrågan. Vidare pekade revisorerna på att en generell förlängning av bidragsperioden kan öka risken för konkurrenssnedvridning samt att en översyn av förordningen (1994:523) om starta eget-bidrag borde göras med avseende på konkurrenspåverkan.

Arbetsmarknadsutskottet behandlade revisorernas förslag i november år 1997 (bet. 1997/98:AU1). Utskottet pekade på att det pågår ansträngningar för att åstadkomma en bättre fördelningsprofil vad avser bidraget och att det är väsentligt att de fördelningspolitiska målen får en ökad uppmärksamhet samt att detta bör beaktas av AMS, länsarbetsnämnderna och de lokala arbetsförmedlingarna. Utskottet ansåg också att det är väsentligt att länsarbetsnämnder och arbetsförmedlingar strävar efter en ökad andel kvinnliga konsulter, men att det är viktigt att grundläggande regler vad gäller upphandling samtidigt iakttas. Vad gäller effekter på konkurrensen pekade utskottet på att regeringen i budgetpropositionen uppmärksammat revisorernas uttalanden och att regeringen därvid uttalat att den utgår från att AMS beaktar dessa risker vid beviljandet av bidraget. Arbetsmarknadsutskottet föreslog inte något särskilt uttalande från riksdagen vad gäller revisorernas förslag. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets förslag (rskr. 1997/98:125).

Miljövårdsarbetet och försurningen

Förslag 1997/98:RR2

Granskningen har initierats av revisorerna själva. Revisorerna konstaterade att Sverige, liksom många andra länder, har varit framgångsrikt med att minska sina utsläpp av svaveldioxid. Men arbetet med att minska utsläpp av kväveoxider och ammoniak har inte varit lika framgångsrikt. I en rapport i maj 1997 pekade revisorerna på flera allvarliga brister i miljövårdsarbetet. Vid en bred remissbehandling bekräftades i allt väsentligt revisorernas slutsatser.

Revisorerna konstaterade att miljöpolitiken skär tvärsöver andra politikområden, där miljöhänsynen närmast kommer in som en restriktion. Vid avvägningar mellan miljöintressen och andra intressen ställs geografiskt och tidsmässigt avlägsna miljöhot mot dagsaktuella och tydliga problem som investeringar i infrastruktur och sysselsättning. Revisorerna konstaterade att miljöintresset ofta får svårt att hävda sig i dessa sammanhang. Miljöintresset behöver därför stärkas.

Revisorerna noterade att arbetet med att minska sura utsläpp står inför nya utmaningar. Enligt forskares beräkningar är nuvarande utsläppsmål lågt satta. Samtidigt ställs nya krav på insatserna. Genomförda utsläppsminskningar rör i hög utsträckning stora anläggningar med tillståndsplikt medan det fortsatta arbetet alltmer gäller många, små, diffusa och även rörliga utsläppskällor. I många fall täcker inte lagstiftningen dessa källor. Det ställs därför ökade krav på strukturella förändringar.

Revisorerna betonade vikten av att regeringen tydliggör både hot och möjligheter i det fortsatta miljövårdsarbetet. Regeringen måste också slå vakt

om Sveriges renommé i det internationella arbetet. Landets trovärdighet i internationella sammanhang förutsätter ett seriöst arbete inom landet med att minska egna utsläpp. Instrumenten för att kontrollera och följa upp försurningen behöver förbättras. Ekonomiska styrmedel, lagstiftningen och miljöprogrammen bör användas bättre och också följas upp. Naturvårdsverkets roll, sektorsmyndigheternas ansvar för miljön samt länsstyrelsernas och kommunernas uppgifter i det förebyggande miljövårdsarbetet behöver också förtydligas.

Riksdagen väntas behandla ärendet under våren 1998.

Kommittéväsendet

Förslag 1997/98:RR3

Revisorernas granskning motiverades av de stora förändringar som har ägt rum i förutsättningarna för kommittéernas arbete, dels genom de förkortade utredningstiderna, dels genom Europaintegrationen. Granskningen baserades på underlagsmaterial av flera slag – statsvetenskapliga studier, enkätmaterial, fallstudier och seminarier. Syftet var att beskriva generella drag och eventuella problem i och omkring kommittéväsendet sett från effektivitetssynpunkt. Revisionsrapporten Kommittéväsendets roll och arbetsformer (rapport 1996/97:6) publicerades i mars 1997 och remissbehandlades. Den kritiska bild av kommittéväsendet som framkom i rapporten bekräftades av remissinstanserna.

Kommittéväsendet fyller grundläggande funktioner i samhället för att ta fram beslutsunderlag och förbereda olika slag av förändringar i politik och förvaltning. Behovet av kunskap om samhället, förvaltningen och politikens effekter har ökat till följd av den ökade komplexiteten och det snabbare tempot i samhällslivet. Kommittéarbetet har därmed blivit viktigare men samtidigt svårare. Tidsramarna i utredningarna har krympt väsentligt under senare år. Eftersom rekryteringar av utredningsledning och sekretariat ofta tar flera månader i anspråk kan det bli mycket liten tid över till det egentliga utredningsarbetet. Kraven på kommittéerna har också ökat genom att de fått direktiv om olika slag av konsekvensanalyser. Revisorerna ansåg att kommittéväsendets roll kan utvecklas och att man på ett bättre sätt bör kunna förena kraven på tid och kvalitet i utredningsarbetet.

I sitt förslag till riksdagen pekade revisorerna på en rad olika åtgärder som skulle kunna stärka kommittéväsendet. Kommittéuppdrag kan avgränsas med hänsyn till om syftet i första hand är att öka kunskaperna på området, att skapa samförstånd eller att utforma förslag. Utredningsbehoven kan samordnas bättre och framförhållningen kan öka. Kommittéer kan i högre grad användas som stöd i EU-arbetet. Vidare kan kommittédirektiven bli bättre, bl.a. genom att utredningstiden beräknas med större hänsyn till tidsåtgången för personalrekryteringar, genom integrering av olika slag av kommittédirektiv och genom diskussioner med den utredningsansvarige. Andra frågor som tas upp gäller kommittéernas sammansättning och kompetens, det administrativa stödet m.m. Remisshanteringen av kommittébetänkanden kan förbätt-

ras genom att urvalet av remissinstanser övervägs bättre samt genom tillräckliga remisstider och omsorgsfulla remissammanställningar.

Revisorerna ansåg att regeringen bör återkomma till riksdagen med en beskrivning av hur regeringen har hanterat de frågor som revisorerna har tagit upp i sin granskning.

Riksdagen väntas behandla ärendet under hösten 1998.

Utrikesförvaltningen

Förslag 1997/98:RR4

Riksdagens revisorer granskade utrikesförvaltningen sedan det uppmärksammats att förvaltningen inte på mer än tjugo år blivit föremål för extern revision. Revisorerna tog i sin granskning upp frågor om utrikesförvaltningens uppgifter, organisation, styrning, personal och kostnader samt om revision och tillsyn.

Revisorerna uppmärksammade under granskningen flera problem i utrikesförvaltningen. Revisorerna menade att problemen hänger samman med det sätt på vilket utrikesförvaltningen styrs, dess organisation, arbetsformer och bemanning. Problemen främjar inte effektiviteten i vare sig utrikesförvaltningens eller de övriga huvudmännens verksamhet. Med andra huvudmän avses andra myndigheter, organisationer m.fl. som för sin utomlands bedrivna verksamhet är beroende av utrikesförvaltningen.

Sammantaget bedömde revisorerna att utrikesförvaltningens struktur behöver genomlysas i en förutsättningslös och oberoende översyn. Vid översynen bör en prövning göras bl.a. av frågan om i vilken grad respektive huvudman själv bör få ansvara för sin utomlands bedrivna verksamhet. Revisorerna föreslog även att beslut om upprättande eller nedläggning av utlandsmyndigheter (ambassader, delegationer och konsulat) skall fattas av riksdagen.

Riksdagen har ännu inte behandlat ärendet.

Resultatinformation som underlag för styrning av statlig verksamhet

Förslag 1997/98:RR7

Riksdagens revisorer har på eget initiativ granskat hur regeringen och Regeringskansliet arbetar med att analysera och använda resultat för att styra förvaltningen. Revisorernas granskningar avsåg dels Kommunikationsdepartementets ansvarsområde, dels Jordbruks-, Kultur- och Socialdepartementens ansvarsområden.

Revisorerna föreslog att regeringen, förutom att lämna en årsredovisning för staten, bör redovisa förvaltningens resultat i förhållande till angivna verksamhetsmål under det gångna verksamhetsåret. Revisorerna föreslog att regeringen senast den 1 augusti varje år redovisar resultatet av förvaltningens verksamhet det senaste budgetåret för riksdagen.

Med utgångspunkt från bl.a. i förväg begärda uppgifter från regeringen och egna studier inspekteras varje ministerium årligen av Statsrevisorerna i Fin-

land. Riksdagens revisorer föreslog att talmanskonferensen bör ges i uppdrag att överväga en ordning motsvarande den som tillämpas i Finland.

Riksdagens revisorer har det externa ansvaret för att granska Regeringskansliets redovisning. Därmed omfattar revisorernas granskning av Regeringskansliet såväl redovisnings- som förvaltningsrevision. Förvaltningsrevisionen kan avse frågor om resultatstyrning och fördelning av resurser men också vilka åtgärder regeringen vidtagit med anledning av Riksdagens revisorers och Riksrevisionsverkets granskningar. Riksdagens revisorer föreslog att en ordning som innebär att Riksdagens revisorer granskar och yttrar sig över regeringens resultatredovisning bör övervägas av talmanskonferensen.

Revisorerna betonade vikten av att Regeringskansliet är ledande i arbetet med att resultatstyra förvaltningen och föreslog att Regeringskansliet skall lämna resultatredovisning på samma sätt som andra myndigheter.

Revisorerna föreslog därutöver att regeringen ger någon av stabsmyndigheterna i uppdrag att kartlägga vilka olika slags incitament, ekonomiska och andra, som förekommer i relationen mellan myndigheter och departement.

Riksdagens revisorer föreslog också att regeringen skall överväga att ge arbetet med resultatstyrning en organisatorisk hemvist inom Regeringskansliet.

Revisorernas förslag beräknas behandlas av riksdagen under våren 1998.

Skrivelser till regeringen under 1997

Tullverket

Rapport 1995/96:2, skrivelse till regeringen den 23 januari 1997

Granskningen av Tullverket aktualiserades i första hand av ett antal oroande rapporter under våren 1995 som visade att tullen minskat sina beslag av narkotika. I anslutning till riksdagens beslut om skatteutskottets betänkande, Anslag till Tullverket, m.m. (1994/95:SkU23), fick regeringen i uppdrag att skyndsamt utvärdera effekterna för kontrollverksamheten och tullverksamheten i övrigt av organisationsförändringarna. Riksdagens revisorers granskning inriktades därför på regeringens styrning och Tullverkets uppläggning av omorganisationen samt på hur tullens gränskontroll – och då i första hand narkotikakontrollen – påverkats av EU-medlemskapet.

I en skrivelse till regeringen framförde Riksdagens revisorer att mot bakgrund av att Tullverkets omorganisation var så omfattande borde Finansdepartementet intagit en mer aktiv och central roll i syfte att analysera och planera omorganisationen. Det hade sedan varit Tullverkets sak att svara för detaljutformningen av myndighetens organisation. Revisorerna noterade att ett omfattande utredningsarbete förekom inför EU-medlemskapet, både i kommittéer och inom Tullverket, men ansåg att detta kunnat kompletteras med en oberoende utredning i syfte att analysera och bedöma behovet av organisationsförändringar och resurskonsekvenser i övrigt som en följd av EU-medlemskapet.

Revisorerna framförde vidare att det ännu inte var möjligt att dra några säkra slutsatser om hur EU-medlemskapet påverkat gränskontrollen men utgick från att detta analyserades närmare i samband med den utvärdering regeringen skall genomföra.

I regleringsbrevet för Tullverket för år 1997 är kraven för redovisning av beslagsstatistiken preciserade, vilket bl.a. innebär en redovisning med beaktande av beslag gjorda av polisen. Regeringen pekar i budgetpropositionen (prop. 1997/98:1, utgiftsområde 3) återigen på behovet av fördjupad analys av resultatet vad gäller narkotikakontrollen och framför att man i framtiden avser att i ännu bredare perspektiv analysera narkotikasituationen. Med en sådan analys som bakgrund torde, enligt regeringen, förutsättningarna för Tullverkets resultatredovisning avseende narkotikabeslag avsevärt förbättras.

Frågan om Tullverkets dimensionering och organisation är, tillsammans med frågan om omorganisationens effekter på kontrollverksamheten och tullverksamheten, föremål för en utvärdering (dir. 1997:34). I utvärderingen skall bl.a. behandlas om Tullverket dimensionerades rätt sett i ljuset av medlemskapet i EU. I budgetpropositionen hänvisar regeringen till att många av de frågor som berörs i den rapport revisorerna överlämnat till regeringen kommer att belysas i nämnda utvärdering. Resultatet skall redovisas till regeringen i slutet av januari 1998.

Ekonomiska planer för bostadsrättsföreningar

Skrivelse till regeringen den 27 november 1997

Revisorernas granskning, som föreslagits av bostadsutskottet, visade på flera problem med det nuvarande regelsystemet kring ekonomiska planer för bostadsrättsföreningar. Revisorerna ansåg det tveksamt om den ekonomiska planen och de s.k. intygsgivarna bidrar till att förhindra uppkomsten av ekonomiskt osunda bostadsföretag, vilket är det grundläggande syftet med den nuvarande regleringen. De ekonomiska planerna uppvisar ofta stora olikheter i fråga om kvalitet och innehåll, och det finns ett behov att klarlägga intygsgivarnas roll och ansvar i processen. Revisorerna menade att flera av de problem som uppmärksammats i granskningen kan ha orsakats av att de inblandade myndigheterna inte givit verksamheten behövlig prioritet samt att regeringen brustit i styrningen och uppföljningen.

I en skrivelse till regeringen föreslog revisorerna att regeringen i tilläggsdirektiv ger Bostadsrättsutredningen (Ju1996:10) i uppdrag att dels analysera hur det nuvarande regelsystemet kan effektiviseras, dels förutsättningslöst pröva alternativ till det statliga åtagandet i processen.

Enligt uppgift från Regeringskansliet kommer regeringen under våren 1998 att behandla revisorernas framställning om tilläggsdirektiv till Bostadsrättsutredningen.

Skyddsvärd domänmark efter Domänverkets bolagisering*Skrivelse till riksdagens jordbruksutskott den 23 januari 1997*

Granskningen, som föreslagits av jordbruksutskottet, inriktades på frågan hur skyddsvärd domänmark har hanterats i samband med AssiDomän AB:s försäljningar av mark samt hur Naturvårdsverkets och länsstyrelsernas respektive Skogsstyrelsens och skogsvårdsstyrelsernas arbete har påverkats av dessa försäljningar. Riksdagen förutsatte inför beslutet att bolagisera Domänverket att mark med stora naturvärden även i fortsättningen skulle ges ett starkt skydd. Revisorerna konstaterade att bolagiseringen gick snabbt. Enligt revisorernas uppfattning hade riksdagens ambitioner endast delvis uppfyllts. Efter bolagiseringen hade bolaget i enlighet med avtalet och riksdagens beslut sålt domänmark. I anslutning till försäljningarna hade Naturvårdsverket och skogsvårdsstyrelserna, under perioden juli 1992–juni 1995, säkerställt skyddsvärd domänmark till en kostnad av drygt 38 miljoner kronor. En effekt av bolagiseringen blev att staten till marknadspris köpte mark som man före bolagiseringen hade kunnat reservera för naturvårdsändamål. Revisorerna överlämnade rapporten till riksdagens jordbruksutskott för kännedom. Utskottet redovisade revisorernas bedömningar i betänkande 1996/97:JoU17. Rapporten överlämnades även till regeringen som i sin tur överlämnade den till Miljövårdsberedningen.

Övriga avslutade granskningsärenden under 1997**Resursfördelningen inom rättsväsendet***Förstudie 1996/97:2*

Riksdagens revisorer klarade i förstudien förutsättningarna för att granska i vilken mån fördelningen av tillgängliga resurser ger bästa tänkbara resursanvändning. Revisorerna konstaterade att rättsväsendets speciella karaktär gör att statsmakterna endast på längre sikt, genom förändrad anslagsfördelning, kan flytta resurser inom en och samma verksamhet. En modell för att beräkna den optimala fördelningen av resurser är svår att konstruera, inte minst då statsmakternas intresse för rättsväsendet ofta begränsat sig till en verksamhet i taget. Omorganisationer av ett verksamhetsområde har ofta skett utan att hänsyn tagits till konsekvenserna för övriga verksamheter inom rättsväsendet. Reformen av sektorsövergripande karaktär saknas. I förstudien konstaterades vidare att resursfördelningen inom rättsväsendet bestämts genom politiska beslut, grundade på allmänna värderingar och bedömningar snarare än på objektiva optimeringsmodeller. Tidigare försök att ta fram fördelningsmodeller har haft ringa framgång och visar vilka svårigheter som är förknippade med sådana försök. Med hänvisning härtill fann revisorerna inte skäl att genomföra någon granskning i ärendet.

Förstudie 1996/97:6

Socialförsäkringsutskottet föreslog en granskning av försäkringskassornas hantering av merkostnader när handikappersättning beviljas. En sådan granskning skulle inriktas bl.a. på frågan om bedömningarna skiljer sig åt mellan olika försäkringskassor eller om olika handikappgrupper behandlas på olika sätt. Riksförsäkringsverket presenterade i januari 1996 en egen undersökning av frågan. Revisorererna beslöt därför att någon granskning inte skulle genomföras.

Polisens organisation*Förstudie 1996/97:7*

På justitieutskottets förslag undersökte revisorererna förutsättningarna för en granskning av polisorganisationen efter de regel- och organisationsförändringar som genomförts sedan 1992.

Revisorererna konstaterade att omfattande organisatoriska förändringar hade genomförts och menade att en utvärdering av dessa förändringar skulle vara av stort värde. Flertalet organisationsförändringar låg dock enligt revisorerernas bedömning så nära i tiden att det skulle bli svårt att avläsa effekterna av dem. Därtill kom att Riksrevisionsverket nyligen hade kartlagt situationen inom polisväsendet och att Rikspolisstyrelsen följde upp och lämnade rapporter om utvecklingen.

Revisorererna beslöt att tills vidare inte granska effekterna av de senaste årens förändringar inom polisväsendet.

Forskningens roll för små och medelstora företag*Förstudie 1996/97:9*

En rad förhållanden är viktiga för små företags möjligheter att starta och expandera. Förslaget till granskning hade avgränsats till frågan hur forskningens resultat kunde överföras till små och medelstora företag. Revisorererna fann att regering och riksdag under 1996 i flera olika sammanhang hade konstaterat att det finns ett stort behov av samverkan mellan högskolan och små och medelstora företag. Regeringen hade även förslagit insatser för att förbättra och stimulera en sådan samverkan. Mot bakgrund av den uppmärksamhet som frågan fått från statsmakterna beslöt revisorererna att avvakta effekterna av förslagen innan en eventuell granskning genomförs.

Samhall Aktiebolag*Förstudie 1996/97:13*

Ett förslag att granska Samhall AB fördes upp på revisorerernas granskningsplan våren 1996 efter initiativ från två riksdagsledamöter. Samhallkoncernen sysselsätter ca 30 000 personer, varav 90 % med arbetshandikapp. Samhall svarar för en stor del av de statliga åtgärderna för arbetshandikappade. I

förstudien konstaterades att det fanns flera pågående eller just avslutade utredningar som berörde Samhall, bl.a. den s.k. LOSAM-utredningen (SOU 1997:64). Därtill nämndes granskningar från RRV och Riksdagens revisorer samt vissa samhällsekonomiska undersökningar. Mot denna bakgrund beslöt revisorerna att inte genomföra någon särskild granskning av Samhall AB.

Regeringskansliets arbete med EU-frågor

Förstudie 1997/98:5

Syftet med förstudien var att klargöra förutsättningarna för Riksdagens revisorers framtida granskningar av regeringens EU-arbete på generell och övergripande nivå. Förstudien gällde i första hand arbetet inom den s.k. första pelaren, dvs. det traditionella ekonomiska samarbetet inom EU. I förstudien beskrivs den svenska organisationen för beredning av EU-frågor, beredningsprocessen i Regeringskansliet och samspelet mellan regering och riksdag. Erfarenheterna från ett antal tidigare studier av Regeringskansliet och EU-arbetet redovisas också. Avslutningsvis förs en diskussion om ett antal frågor som skulle kunna undersökas vidare i någon form, antingen av Riksdagens revisorer eller av konstitutionsutskottet. Någon generell, fördjupad granskning från revisorernas sida föreslogs inte.

Länsstyrelsernas uppgifter i totalförsvaret

Förstudie 1997/98:11

Mot bakgrund av besparingar inom länsstyrelserna hade riksdagens försvarsutskott föreslagit att revisorerna skulle granska länsstyrelsernas uppgifter i totalförsvaret. Utskottet befarade att vissa uppgifter inom totalförsvaret som åligger länsstyrelserna inte kunde fullgöras på grund av kraftiga besparingar.

Riksdagens revisorer konstaterade att det mot bakgrund av en rad förhållanden inom totalförsvaret, bl.a. länsstyrelsernas och kommunernas nya roller, syntes väl motiverat med en fortsatt granskning. Revisorerna konstaterade emellertid också att det pågick ett omfattande utredningsarbete som på olika sätt rörde länsstyrelsernas uppgifter i totalförsvaret. Riksdagen hade också begärt att regeringen senast i budgetpropositionen för år 1998 skulle lämna en redovisning av länsstyrelsernas förmåga att lösa sina lednings- och tillsynsuppgifter i fred och krig. Med hänvisning till det pågående utredningsarbetet beslutade revisorerna att inte genomföra någon fortsatt granskning.

Försäljning av statliga bolags dotterbolag – fallet ADA AB*Rapport 1996/97:9*

Riksdagens revisorer genomförde under våren 1997 en granskning av försäljning av statliga bolags dotterbolag, huvudsakligen med utgångspunkt från Apoteksbolagets överlåtelse av det tidigare helägda dotterbolaget ADA AB till det finska företaget Oy Tamro Ab.

När Apoteksbolaget bildades år 1970 uttalade riksdagen att bolaget skulle bygga upp en egen partihandelsverksamhet. Vid det senaste riksdagsbeslutet som behandlade partihandelsledet, år 1985, skedde enligt revisorerna inte någon påtaglig förändring av direktiven till Apoteksbolaget utan både regering och riksdag hänvisade till de tidigare riktlinjerna från 1970. Revisorerna noterade vidare att ADA var ett företag av anseelig storlek, med en omsättning på närmare 10 miljarder kronor. Bolaget förfogade också över ett betydande kapital. Försäljningen av ADA innebar en förändring av synen på det statliga engagemanget inom den reglerade läkemedelsförsörjningen, eftersom staten begränsade sitt engagemang till enbart detaljistledet. Med dessa omständigheter som bakgrund ansåg revisorerna att det hade varit lämpligt att riksdagen fått ta ställning till försäljningen.

Rapporten har remissbehandlats. På frågan om en försäljning borde underställts riksdagen framförde Socialdepartementet i sitt remissvar att olika bedömningar kan göras i denna fråga i avsaknad av klara riktlinjer. Departementet välkomnade att revisorernas rapport belyste dessa frågor, vilket enligt departementet borde bidra till en ökad tydlighet i framtiden.

Under senare år har antalet dotterbolag inom den statliga bolagssektorn ökat kraftigt, från ca 90 år 1990 till ca 240 år 1996. En allt större del av rörelseverksamheten och tillgångarna i bolagen har flyttats över till dotterbolag. Frågan har betydande principiell räckvidd eftersom företagsformen aktiebolag inte medger den typ av insyn som finns beträffande myndigheter. Enligt revisorerna behöver frågan om de statliga företagens dotterbolag belysas närmare. I sin granskning av statens roll som ägare av bolag (rapport 1997/98:2) har revisorerna föreslagit att regeringen gör en översyn av vilka dotterbolag som inte kan avyttras utan riksdagens godkännande. Ett sådant krav kan i förekommande fall skrivas in i moderbolagets bolagsordning eller i ägardirektiv till moderbolaget. Enligt revisorerna bör regeringen återkomma till riksdagen med en redovisning av resultatet av en sådan översyn.

Regionalpolitiskt stöd efter EU-medlemskapet*Rapport 1997/98:1*

Granskningen har inriktats på frågan hur stödgivningen för regional utveckling har påverkats efter Sveriges inträde i Europeiska unionen. Det gäller bl.a. hur stödgivningen har förändrats vad gäller inriktning, finansiering, beslutsångång och administration. Revisorerna konstaterade att EU-medlemskapet

innebär flera nya villkor. Genom tillgången till EG:s strukturfonder får Sverige ett årligt tillskott på ungefär 1 miljard kronor för regionalpolitiska insatser. Nya stödområden har avgränsats vid sidan om de nationella stödområdena. Nya arbetsformer för planering, beredning, beslut, utbetalning och uppföljning av EG-stödet har tillkommit. Samtidigt handhas nationella stödformer i stort sett som tidigare. Skilda system tillämpas för olika finansieringskällor, trots att insatserna har samma övergripande syfte. Hanteringen av EG-stöd är omfattande och kräver betydande administrativa resurser. Revisorerna föreslog bl.a. ökad samordning mellan nationella insatser för regional utveckling och sådana insatser som delfinansieras med EG-medel. Förslaget gäller stödformer, stödområden och planeringen för regionalpolitiska insatser. Vidare lämnades förslag till förenklingar och omprövningar i berednings- och beslutsprocessen för EG-stöd. Rapporten har sänts på remiss. Revisorernas slutsatser kommer att redovisas i ett förslag till riksdagen under våren 1998.

Statens roll som ägare av bolag

Rapport 1997/98:2

I rapporten redovisas hur staten utövar sin roll som ägare av majoritetsägda bolag. Granskningen visade att endast en minoritet av bolagen opererar på konkurrensutsatta marknader utan andra krav än strikt kommersiella. Ett antal bolag har helt eller delvis en ensamställning på marknaden, varav vissa har en lagstadgad monopolställning. Ett antal bolag är också beroende av årliga anslag från ägaren. Vissa bolag är även ålagda att producera företagsekonomiskt olönsamma tjänster. Därutöver finns bolag som inte opererar på marknader i vanlig mening, t.ex. renodlade holdingbolag eller bolag av temporär art.

I rapporten efterlystes tydligare syftesbeskrivningar och fler preciserade verksamhetsmål för de bolag som helt eller delvis har andra mål än vinst. Även uppföljningen av sådana mål behöver förbättras. För litet resurser läggs ofta på frågor som är förhållandevis svåra, som målformulering, måluppföljning och rekrytering av styrelseledamöter. Beredningsförfarandet vid tillsättningar av nya styrelseledamöter kan förbättras. Revisorerna ansåg också att motiven bakom systemet med s.k. gemensam revision av de statliga bolagen, där en revisor från RRV utför revision tillsammans med en revisor från en revisionsbyrå, bör klargöras, särskilt vad gäller RRV-revisorns roll. Revisorerna konstaterade också att det är svårt att se några konsekventa principer för ägarutövandet och föreslog därför att Regeringskansliet utarbetar gemensamma riktlinjer för ägandet.

De statliga bolagens dotterbolag har ökat markant i antal under senare år, från ca 90 år 1989 till ca 250 år 1997. Revisorerna ifrågasatte inte principen att sådana bolag normalt skall kunna säljas utan riksdagens medgivande men ansåg att undantag från denna princip bör ske i vissa fall, t.ex. när ett dotterbolag har att uppfylla samhällsåtaganden eller andra mål som har en politisk karaktär.

Offentlig upphandling

Rapport 1997/98:3

Syftet med granskningen var bl.a. att undersöka effekterna av lagen om offentlig upphandling för främst statliga myndigheter och vilka problem som uppstått för upphandlande enheter. Revisorerna konstaterade att lagstiftningen tagits emot positivt av offentliga upphandlare och leverantörer. Lagen har bidragit till att upphandlingen nu uppmärksammas mer än tidigare.

Lagen om offentlig upphandling baseras på EG:s direktiv. Av de problem som revisorerna fann kunde vissa hänföras till EG-direktiven. Andra problem förorsakades av avsaknaden av nationell policy. Regeringen bör enligt revisorernas uppfattning tydligare ta hand om de frågor om upphandling som ankommer på regeringen. Framför allt saknas en svensk linje i frågor där en nationell policy skulle medföra effektivare upphandling. Revisorerna var även kritiska till att regeringen inte tagit fram någon handbok för hur svenska upphandlare skall agera i enskilda frågor. Även användningen av ramavtal borde klargöras. Regeringen borde även verka för att små och medelstora företag får del av offentliga upphandlingar. Revisorerna fann vidare att tillsyn över offentlig upphandling knappast bedrivits. Inte heller bedrivs några utvecklingsprojekt inom området. Enligt revisorernas uppfattning skulle tillsynen över offentliga upphandlingar kunna organiseras på olika sätt. En särskild tillsynsorganisation skulle antingen vara fristående eller knytas till Konkurrensverket.

Enligt revisorernas uppfattning bör problemen med offentlig upphandling bli föremål för en samlad översyn. Revisorernas rapport har sänts ut på remiss. Ett förslag till riksdagen väntas bli klart våren 1998.

Finansinspektionen

Förstudie 1996/97:10

Ett förslag att granska Finansinspektionens förmåga att förutse och förebygga finansiella kriser togs upp på revisorernas granskningsplan våren 1996. Förstudien beslutades våren 1997.

Det övergripande målet för Finansinspektionen är att verka för stabilitet och effektivitet i det finansiella systemet samt ett gott konsumentskydd. Inspektionen utövar tillsyn över finansiella marknader, kreditinstitut och det enskilda försäkringsväsendet. Revisorernas granskning är koncentrerad till inspektionens tillsynsverksamhet. Regeringens styrning och utvärdering av verksamheten ingår också i granskningen. En granskningsrapport väntas bli klar under våren 1998.

Förstudie 1996/97:12

Riksdagens revisorer beslutade i maj 1997 att genomföra en granskning av Sveriges införlivande av EG-rätten. Införlivandet av EG-rätten har av naturliga skäl inte tidigare granskats, och arbetet med att utveckla arbetsformerna för införlivandet pågår fortfarande. Revisorerna ansåg dock att området är av stor betydelse för svensk statsförvaltning och det svenska rättsväsendet och att eventuella svagheter i det svenska införlivandet bör uppmärksammas på ett tidigt stadium. Avsikten med granskningen är bl.a. att redovisa hur den svenska införlivandeprocessen är utformad, hur införlivandet av EG-rätten genomförs i förhållande till sedvanligt svenskt normgivningsarbete samt hur det svenska införlivandet kan förstärkas inför framtiden. En revisionsrapport väntas bli klar under våren 1998.

Primärvårdens resurser

Förstudie 1996/97:14

Riksdagens revisorers beslut att genomföra en granskning av primärvården har sitt ursprung i en framställan från riksdagens socialutskott om en granskning av genomslaget av riksdagens och regeringens intentioner när det gäller utvecklingen av primärvården. Riksdag och regering har sedan länge framhållit att primärvården skall vara basen i det svenska hälso- och sjukvårdssystemet. Numera finns också en konkret målsättning om att det skall finnas en allmänläkare per 2 000 innevånare.

Granskningen har i huvudsak inriktats mot att analysera genomslaget av riksdagens och regeringens intentioner när det gäller utvecklingen av primärvården. Tonvikten har lagts på att analysera resursutvecklingen och principer för resursfördelning. Även läkarutbildningens dimensionering studeras, liksom olika former av styrinstrument och den uppföljningsverksamhet som bedrivs. En analys av primärvården i fyra utvalda landsting görs dessutom. En rapport väntas bli klar i februari 1998.

Effektivitetsproblem i försvaret

Förstudie 1997/98:1

Revisorerna genomför två granskningar i syfte att visa i vilka avseenden regeringens redovisning till riksdagen behöver utvecklas.

Den första granskningen avser kärnan i den förda försvarspolitiken, totalförsvarets anpassningsförmåga. Med anpassningsförmåga avses Sveriges förmåga att möta angrepp. Utgångspunkten för granskningen är riksdagens behov av att dels bedöma de kostnader som är att hänföra till anpassningsförmågan, dels göra en bedömning av det reella innehållet i den kort- och långsiktiga anpassningsförmågan. I första hand inriktas granskningen mot frågan hur anpassningsförmågan bedöms och hur denna bedömning av anpassningsförmågan sedan redovisas för regeringen och riksdagen. En rapport väntas bli klar under hösten 1998.

Den andra granskningen avser en internationell jämförelse av hur regeringen i olika länder i budgetpropositionen (motsvarande) redovisar resultatet av den verksamhet som bedrivs inom totalförsvaret för sitt parlament. Utgångspunkten för granskningen är den svenska riksdagens behov av att följa upp och påverka dels den grundläggande produktionen inom det militära försvaret, dels krigsorganisationens operativa förmåga. Motsvarande resonemang gäller även riksdagens behov av att följa upp och påverka utvecklingen inom det civila försvaret. Granskningen genomförs som ett gemensamt internationellt projekt och omfattar sju länder: Danmark, Finland, Nederländerna, Norge, Storbritannien, Sverige och Tyskland. En rapport väntas bli klar under våren 1999.

Resursförstärkning till skattemyndigheternas kontrollverksamhet

Förstudie 1997/98:3

På förslag från riksdagens skatteutskott har revisorerna beslutat att granska effekterna av den resursförstärkning på 200 miljoner kronor per år som skatteförvaltningen erhållit under en femårsperiod. Granskningen inriktas mot att belysa hur myndigheterna använt anslagsförstärkningen och att analysera det statsfinansiella resultatet. Här ingår att analysera de mätmetoder som använts vid åiterrapporteringen, att pröva om rättssäkerheten påverkats vid genomförandet av projekt finansierade med de extra medlen samt att granska regeringens och Riksskatteverkets styrning och uppföljning av verksamheten. En rapport väntas bli färdig våren/sommaren 1998.

Skolverket och skolans utveckling

Förstudie 1997/98:5

I december 1997 fattade revisorerna beslut om att granska hur Skolverket under sina första sex år har skött sitt uppdrag med att följa upp och utvärdera skolväsendet och att lägga fram förslag till utveckling av skolväsendet för att främja en sådan utveckling. Granskningen omfattar också regeringens styrning av Skolverket i arbetet med att utveckla skolan.

Bakgrunden till revisorernas beslut är information om allvarliga brister i fråga om både skolans förmåga att nå uppställda mål och i fråga om skolväsendets nya styrsystem. Detta styrsystem är en följd av att riksdagen år 1990 fattade beslut om kommunalt huvudmannaskap för landets skolor och om en ny statlig skoladministration.

I granskningen skall flera frågor belysas. En fråga är i vilken utsträckning eventuella brister i Skolverkets utvecklingsarbete kan hänföras till brist på kunskap eller brist på insatser. En annan fråga är om verkets uppdrag innehåller oklarheter eller svårförenliga uppgifter. Ytterligare en fråga är om Skolverket och regeringen gör samma bedömning av hur aktivt en statlig myndighet kan driva utvecklingsarbete vid ett renodlat kommunalt huvudmannaskap.

En rapport väntas bli klar under hösten 1998.

Revisionsresor

Under 1997 besökte revisorerna två län

- Västerbotten (juni)
- Östergötland (september)

Vid revisionsresorna lades tyngdpunkten på frågor rörande aktuella granskningsärenden, bl.a. länsstyrelsens roll, EU, miljö, arbetsmarknadspolitik, grund- och gymnasieskola samt högskola. Inom dessa områden arrangerades seminarier med lokala och regionala företrädare

Särskilda föredragningar och studiebesök

Revisorerna har under det gångna verksamhetsåret haft en särskild föredragning av generaldirektör Stig Larsson från Statens järnvägar.

Under hösten 1997 besökte revisorerna Riksbanken.

Informationsbesök

Revisorerna genomför besök hos myndigheter m.fl. för att få information i aktuella frågor. Informationen redovisas i särskilda rapporter som behandlas av revisorerna i plenum. Under 1997 har följande informationsbesök genomförts:

- Socialdepartementet och Socialstyrelsen (ang. primärvårdsbidrag)
- Försvarets internationella centrum (ang. fredsfrämjande verksamhet utomlands)
- Försvarmakten (ang. övertalig materiel)

Uppföljning av förslag till riksdagen under 1995/96**Riksbankens valutareserv**

Förslag 1995/96:RR2

Granskningen avsåg förvaltningen av Riksbankens valutareserv. Revisorerna fann att systemen för handlarstöd, riskkontroll och resultatrapportering inte fungerat tillfredsställande och att införandet av nya system inte borde förseñas ytterligare. Revisorerna ansåg att Riksbanken borde göra en analys av gällande mål samt ränte- och riskmått för förvaltningen av valutareserven. Revisorerna ansåg också att riksdagen borde begära en analys av vilken omfattning guldreserven borde ha. Slutligen ansåg revisorerna att Riksbanken borde presentera mer utvecklade analyser över valutareservens storlek och syfte.

Finansutskottet konstaterade att revisorernas granskning varit ett värdefullt underlag för det utvecklingsarbete som bedrivs av Riksbanken och att Riks-

banken också vidtagit förändringar i fråga om systemutveckling och internkontroll. Utskottet ansåg inte att ett uttalande från riksdagens sida var påkallat (bet. 1995/96:FiU12), särskilt mot bakgrund av att revisorerna och utskottet i sin årliga prövning av Riksbankens förvaltning har goda möjligheter att följa hur detta arbete utvecklas.

I samband med Riksdagens revisorers årliga redovisningsrevision av Riksbanken har det framkommit att införandet av nya system fortfarande är försenat. Däremot har Riksbanken tagit fasta på revisorernas förslag om en mer aktiv förvaltning av guldreserven, vilket lett till ökad avkastning.

Samordnad länsförvaltning

Förslag 1995/96:RR3

Riksdagens revisorer granskade 1991 års reform om samordnad länsförvaltning. Syftet var att åstadkomma en kartläggning av länsstyrelsernas organisation och arbetet med kommunikationsfrågor och tillsyn inom det sociala området. Revisorerna pekade på risken för låsningar i länsstyrelseorganisationen och ansåg i sitt förslag till riksdagen därför att regeringen borde undersöka inom vilka områden som det är av särskild vikt att länsexperterna finns och att länsstyrelsen borde kunna tillsätta länsexperter på för länet specifika områden.

Det var revisorernas uppfattning att regeringen borde verka för att det på sikt blir en mer sammanhållen regional indelning för den offentliga verksamheten. Revisorerna ansåg att granskningsresultaten borde överlämnas till Förvaltningspolitiska kommissionen för vidare överväganden. Revisorerna föreslog även att ansvaret för trafiksäkerhetsfrågor på länsnivå skulle överföras till Vägverket och konstaterade att utvecklingen av länsstyrelsernas tillsyn inom det sociala området sker i en riktning som revisorerna tidigare uttalat sig för.

Bostadsutskottet behandlade revisorernas förslag i februari 1996 (bet. 1995/96:Bo5) och instämde i revisorernas överväganden angående länsexperterna och länsstyrelsernas samordningsroll. Utskottet avstyrkte revisorernas förslag i frågan om ansvaret för trafiksäkerheten på regional nivå då frågan skulle övervägas i en då nyligen tillsatt utredning. Riksdagen biföll utskottets förslag. Regeringen har gjort en ändring i länsstyrelsernas instruktioner angående länsexperterna, vilket skall ge möjlighet till en flexiblere lösning. Ändringen trädde i kraft den 1 juli 1997. Den nämnda utredningen föreslog i sitt slutbetänkande, Länsstyrelsernas roll i trafik- och fordonsfrågor (SOU 1997:6), att samordningsrollen av trafiksäkerhetsarbetet på regional nivå skulle ligga på respektive trafikverk/myndighet. Länsstyrelsernas samordningsroll föreslogs upphöra. Regeringen föreslog i 1998 års budgetproposition en ansvarsförändring som överensstämde med utredningens förslag. Riksdagen har fattat beslut i enlighet med regeringens förslag, och sedan den 1 januari 1998 åvilar samordningsansvaret för trafiksäkerhetsarbetet på regional nivå respektive trafikverk. Slutligen har den Förvaltningspolitiska kommissionen i sitt slutbetänkande, I medborgarnas tjänst (SOU 1997:6), föreslagit att statsmakterna utövar ett samordnande ansvar när det

Inlandsbanan

Förslag 1995/96:RR4

Revisorerne bedömde att det saknades trafikmässiga skäl för reguljär persontrafik på Inlandsbanan, medan godstrafiken bedömdes som trafikmässigt motiverad på delar av banan. Ett ställningstagande till fortsatt statlig finansiering av trafiken på Inlandsbanan borde, enligt revisorerne, göras utifrån en samlad bedömning av banans betydelse från trafikmässiga, miljömässiga, regionalpolitiska, kulturpolitiska och försvarspolitiska utgångspunkter. Regeringen föreslogs få i uppdrag att senast under år 1996 presentera ett förslag till hur den framtida trafiken på banan skulle finansieras. Riksdagen biföll revisorerne förslag (bet. 1995/96:TU4, rskr. 38 och 39).

Statskontoret redovisade i januari 1997 ett regeringsuppdrag angående förutsättningarna för framtida trafik på Inlandsbanan. Statskontoret konstaterade att en eventuell fortsatt drift av Inlandsbanan primärt borde bedömas utifrån förutsättningarna för godstrafik. Enligt Statskontoret var delar av banan samhällsekonomiskt lönsamma om indirekta sysselsättningseffekter, inom industri- och turismnäringen, räknades in.

I budgetpropositionen för 1998 (prop. 1997/98:1) konstaterade regeringen att Inlandsbanan har en viktig funktion i godstrafiksystemet, även om trafiken på vissa delar av banan är av mindre omfattning, medan förutsättningarna för reguljär persontrafik var begränsade. Regeringen konstaterade också att Inlandsbanan AB (IBAB) hade genomfört sina avtalsbundna åtaganden om banunderhåll till en lägre kostnad än beräknat. Regeringen bedömde att banans regionala och kulturhistoriska värden är betydande samt att banan också har ett visst värde ur beredskapssynpunkt. Regeringen föreslog därför att långsiktiga förutsättningar för att trygga banhållningen skapades. Riksdagen ställde sig bakom regeringens förslag (bet. 1997/98:TU1, rskr. 104).

Den statliga personalpolitiken

Förslag 1995/96:RR7

Riksdagens revisorer granskade den personalpolitiska reform för staten som riksdagen beslutade om 1985 och 1987. Syftet var att undersöka hur regeringen genomfört riksdagens beslut samt hur myndigheterna hanterat sitt vidgade arbetsgivar- och personalansvar.

Revisorerne ansåg i sitt förslag till riksdagen bl.a. att regeringen bör se över och tydliggöra målen och inriktningen för den statliga personalpolitiken och följa upp personalutvecklingen genom att göra en kvalitativ bedömning av hur myndigheterna använder sina personalresurser i relation till verksamhetsresultatet. Vidare föreslog revisorerne att nya modeller för chefsutveckling och tidsbegränsade chefsförordnanden borde utvecklas och att en effek-

tivare utnämningssmakt med förstärkt insyn, efterkontroll, kvalitet och konkurrens vid tillsättningen av myndighetschefer borde eftersträvas.

Arbetsmarknadsutskottet behandlade skrivelsen i april 1996 (bet. 1995/96:AU10). Regeringen hade då tillsatt en särskild utredare att göra en utvärdering av den personalpolitiska delegeringen till myndigheterna (dir. 1996:2). Utredaren behandlar flera av de frågor revisorerna tar upp. Utskottet valde därför att inte ge några tillkännagivanden till regeringen utom vad gäller frågan om tidsbegränsade chefsförordnanden och chefsavveckling. Riksdagen biföll vad utskottet hemställt.

Utredningsuppdraget redovisades i betänkandet Arbetsgivarpolitik i staten (SOU 1997:48). Kommittén identifierar ett antal problem och frågor inom det personalpolitiska området. Myndigheterna måste prioritera hanteringen av problem inom det personal- och lönepolitiska området. Ledarkompetensen och ledarskapet är en avgörande fråga i personalpolitiken. Den låga rörligheten i vissa åldersgrupper kan leda till en förstelnad statlig sektor och kompetensproblem. Dessa problem måste regeringen följa noggrant.

För att följa upp granskningsärendet hade Riksdagens revisorers tredje avdelning en utfrågning med företrädare för Regeringskansliet hösten 1997. En viktig del av granskningen handlade om personalpolitiken i Regeringskansliet.

Vid mötet diskuterades bl.a. frågor rörande kompetensutveckling, rekrytering och chefsutveckling. Allmänt konstaterades att den nya organisationen i Regeringskansliet ger bra förutsättningar för ett förändringsarbete. Baserat på ett beslut i regeringen den 4 september 1997 har ett sådant arbete också kommit i gång. Målet är att Regeringskansliet skall vara ett effektivt och kompetent instrument för regeringen i dess uppgift att styra riket och genomföra sin politik.

Översynen, som skall vara klar hösten 1998, skall omfatta rekryteringspolitik, kompetensutveckling, chefsförsörjning, rörlighet och lönepolitik.

Insatser för att främja jämställdheten i arbetslivet

Förslag 1995/96:RR8

Revisorerna konstaterade att respekten för jämställdhetslagen inte har kunnat upprätthållas. Om myndigheternas jämställdhetsarbete inte skall förbli en lågt prioriterad verksamhet krävs enligt revisorernas bedömning att statsmakterna intresserar sig för jämställdhetsplanerna. Revisorerna menade att regeringen någon gång under varje mandatperiod bör redovisa för riksdagen hur jämställdhetsarbetet i statliga myndigheter bedrivits, hur jämställdhetsplanerna utvecklats och vilka resultat arbetet givit. På förslag av arbetsmarknadsutskottet lämnade riksdagen revisorernas förslag utan åtgärd (bet. 1995/96:AU14, rskr. 1995/96:222).

Resultatet av statliga myndigheters jämställdhetsarbete skall dock numera redovisas i årsredovisningarna, något som överensstämmer med revisorernas förslag.

1997/98:RR1

Tillämpningen av skuldsaneringslagen

Förslag 1995/96:RR9

Tillämpningen av den nya skuldsaneringslagen granskades av revisorerna med utgångspunkt från de svårigheter som fanns i samspelet mellan Skattemyndigheten och Kronofogdemyndigheten i Stockholms län. Efter remissbehandling av en tidigare publicerad rapport föreslog revisorerna vissa åtgärder i syfte att dels rationalisera och underlätta tillämpningen av skuldsaneringslagen, dels förebygga behov av skuldsanering.

Lagutskottet behandlade ärendet under vintern 1997 tillsammans med åtta motioner. I underlaget för utskottets ställningstaganden ingick även en utvärdering utförd av Konsumentverket samt en offentlig hearing. I sitt betänkande diskuterade utskottet ingående de olika förslag som revisorerna lagt fram. Utskottet delade revisorernas uppfattning i vissa frågor, bl.a. när det gäller vikten av förebyggande åtgärder mot överskuldsättning hos hushållen. De flesta av de förslag som lagts fram av revisorerna avstyrktes av utskottet med hänvisning till pågående berednings- och utredningsarbete. I enlighet med revisorernas förslag förordade utskottet dock en ändring i skuldsaneringslagen så att även det belopp som den skuldsatte skall betala skall kunna omprövas. Vad utskottet anfört gav riksdagen som sin mening regeringen till känna (bet. 1996/97:LU6, rskr. 162 och 163).

En sådan lagändring har under 1997 föreslagits av regeringen och beslutats av riksdagen (prop. 1996/97:166, bet. 1997/98:LU1).

Uppföljning av post- och telepolitiska mål

Förslag 1995/96:RR10

Granskningen visade att vissa av de regionala och sociala mål regeringen formulerat var otydliga. Även instruktionen till de myndigheter som har att följa upp målen var otydligt formulerad. Revisorerna noterade också att regeringen inte lämnade tillräcklig information till riksdagen om resultatet av uppföljningsarbetet. Revisorerna föreslog därför att regeringen i kommande budgetpropositioner skulle ge riksdagen en samlad information om hur de post- och telepolitiska målen uppfyllts. Post- och telestyrelsen har till uppgift att följa upp de post- och telepolitiska målen och avge en årlig rapport till regeringen. Revisorernas granskning visade dock att analysen i flera fall var intetsägande. Revisorerna föreslog vidare att upphandling av handikapptjänster av post- och teleoperatörer koncentreras till en myndighet. Revisorerna fann även att kvalitetskraven på teleoperatörers tjänster i glesbygd borde höjas.

Trafikutskottet behandlade revisorernas förslag under hösten 1996 (bet. 1996/97:TU3). Utskottet instämde i stort i revisorernas förslag. Revisorernas påpekanden rörande postområdet kom i allt väsentligt att tillgodoses genom

regeringens proposition om ändringar av postlagen, som godkändes av riksdagen (prop. 1995/96:218, bet. 1996/97:TU6, rskr. 34 och 35). När det gäller teleområdet återkommer flera av revisorernas förslag i departementspromemorian Moderna telekommunikationer åt alla (Ds 1996:38). Bland annat stöds revisorernas förslag att Socialstyrelsens upphandlingsansvar för förmedling av texttelefoni bör överföras till Post- och telestyrelsen. Vidare stöder man revisorernas förslag om bättre uppföljning och information till riksdagen. En telepolitisk proposition väntas under våren 1998. Där kommer flera av de aktuella frågorna att behandlas.

Myndigheternas lokalförsörjning

Förslag 1995/96:RR11

Revisorernas granskning inriktades bl.a. på statsmakternas mål för myndigheternas lokalförsörjning, myndigheternas incitament till lokalisering, konsekvenser av att marknadsekonomiska principer tillämpas och byråkratin kring lokalförsörjningen. Revisorerna föreslog bl.a. att regeringen skulle klargöra hur mål för den statliga lokalförsörjningen kan formuleras och redovisa sin syn på om myndigheterna skall ha frihet att välja lokaler. Revisorerna förutsatte att regeringen skulle göra en samlad översyn av hela lokalförsörjningsorganisationen och återkomma till riksdagen i frågan.

Vid finansutskottets behandling (bet. 1996/97:FiU8) hänvisade utskottet till en pågående utvärdering av ombildningen av Byggnadsstyrelsen m.m. Denna utredning skulle behandla flera av de frågor som revisorerna tagit upp i sin granskning. I avvaktan på regeringens beredning av aktuella frågor avslag utskottet revisorernas förslag. Utskottet ansåg emellertid att revisorernas rapport borde utgöra underlag för det vidare utredningsarbetet. Utskottet förutsatte även att rapporten skulle ingå i regeringens kommande beredningsarbete.

Lokalförsörjning och fastighetsäggande (SOU 1997:96), slutbetänkande av Utredningen om utvärdering av Byggnadsstyrelsens ombildning, omfattar bl.a. hyressättningsprinciper för ändamålsfastigheter och styrning av myndigheter och lokaler i budgetprocessen. I enlighet med förslag från utredningen om reformerad stabsorganisation har Statens lokalförsörjningsverk avvecklats. Eventuellt kommer regeringen att ta upp lokalförsörjningsfrågorna i en proposition våren 1998.

Sveriges deltagande i internationella mellanstatliga organisationer

Förslag 1995/96:RR12

Granskningen visade att motiven för Sveriges medlemskap i internationella mellanstatliga organisationer sällan har ändrats. Få utvärderingar hade gjorts av det svenska deltagandet. Endast i undantagsfall hade det internationella samarbetet utvärderats genom formella analyser av vilka kostnader och intäkter som är förknippade med Sveriges medlemskap.

Det svenska engagemanget i internationella mellanstatliga organisationer föreföll snarast ha ökat till följd av Sveriges medlemskap i EU. Samtidigt

hade handlingsfriheten gentemot de mellanstatliga organisationerna i vissa fall begränsats. Revisorerna föreslog att regeringen skulle ges i uppdrag att utreda frågan om hur medlemskapet i EU hade påverkat det svenska arbetet i internationella mellanstatliga organisationer.

Revisorerna ansåg att det behövs en fortlöpande diskussion kring det svenska engagemanget i internationella mellanstatliga organisationer. I princip borde det svenska arbetet i internationella mellanstatliga organisationer behandlas på samma sätt av statsmakterna som annan statlig verksamhet.

Omfattningen och inriktningen av det svenska engagemanget borde enligt revisorernas mening omprövas regelbundet. Revisorerna föreslog att regeringen skulle återkomma till riksdagen med förslag till hur en systematisk omprövning av medlemskapet i internationella mellanstatliga organisationer kan utformas.

Regeringen borde också enligt revisorerna utveckla den information om arbetet i internationella mellanstatliga organisationer som lämnas till riksdagen.

Revisorernas skrivelse är fortfarande under beredning i riksdagen. Den beräknas bli slutgiltigt behandlad av riksdagen under våren 1998.

Statligt engagemang i regionala investmentbolag

Förslag 1996/97:RR2

Granskningen avsåg sex regionala investmentbolag, där staten medverkat som delägare och finansiar för att förbättra riskkapitalförsörjningen till företag i regioner med sysselsättningsproblem och ensidig näringslivsstruktur. Det statliga engagemanget är numera avvecklat. Revisorerna konstaterade att det finns flera inbyggda problem och konflikter som försvårar möjligheterna för ett gott resultat i verksamheter av denna art. Bland annat noterades motsättningen mellan behovet av snabba åtgärder för att stärka sysselsättningen och tiden det tar att bygga upp verksamheter som ger varaktiga företag och arbetstillfällen. Revisorerna ansåg också att staten hade uppträtt passivt som ägare, både i bolagens uppbyggnadsskede och i samband med att bolagen senare skulle avyttras. En annan brist var dålig samordning inom Regeringskansliet. Vidare var målsättningen för respektive företag otydlig.

Revisorerna ansåg att regeringen borde ta initiativ till att utvärdera de olika statliga åtgärder som genomförts med inriktning mot att förbättra riskkapitalförsörjningen till företag i regioner med sysselsättningsproblem och ensidig näringslivsstruktur. Vidare ansåg revisorerna att informationen till riksdagen om de nämnda bolagens verksamheter hade varit bristfällig. Revisorerna föreslog därför att regeringens årliga skrivelse till riksdagen om företag med statligt ägande borde förbättras.

I riksdagsbehandlingen framhöll näringsutskottet värdet av revisorernas granskning och att det får förutsättas att Regeringskansliet beaktar revisorernas slutsatser och överväganden. Utskottet fann dock inte skäl att tillstyrka revisorernas förslag om en samlad utvärdering av de statliga åtgärder som genomförts för att stödja nyföretagande på krisdrabbade orter. Utskottet framhöll bl.a. att frågor om regionalpolitik inte handläggs av näringsutskottet

och att utskottet därför saknade underlag att bedöma behovet av den föreslagna utvärderingen. Utskottet hänvisade också till att det pågår olika utvärderingar och utredningar angående regionalpolitiska stöd.

Utskottet fann inte heller att riksdagen borde bifalla revisorernas förslag om att den årliga informationen om de statliga företagen borde förbättras. Utskottet hänvisade till att regeringen meddelat sin avsikt att utöka regeringens årliga skrivelse om de statliga bolagen med vissa kompletterande uppgifter. Enligt utskottet borde dessutom frågor om syftet med det statliga ägandet i huvudsak tas upp i särskilda näringspolitiska princippropositioner eller i särskilda propositioner. Riksdagen biföll utskottets hemställan (bet. 1996/97:NU10, rskr. 1996/97:188).

Arbetsmarknadsutbildning

Förslag 1996/97:RR3

Granskningen inriktades mot några områden som kan antas påverka utbildningens avkastning, t.ex. planering av utbildningens dimensionering och inriktning, utförsäkringsgarantin och deltagarnas bakgrund. Enligt revisorernas mening var kunskaperna om effekterna av arbetsmarknadsutbildning och andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder alltför begränsade och det fanns ett behov av ytterligare utvärderingar. Revisorerna var kritiska mot att prioriterade grupper, t.ex. invandrare och arbetshandikappade, minskat sin andel av deltagarna i arbetsmarknadsutbildning. För dessa grupper är lönsamheten av utbildningen som störst. Revisorerna ansåg vidare att marknadsbedömningarna borde utvecklas, att undervisningen i svenska för invandrare borde få en kvalitetshöjning, att AMS närmare borde analysera orsaken till den mycket höga andelen deltagare i förberedande yrkesutbildning som inte går vidare till yrkesinriktad utbildning samt orsaken till den mycket stora andelen akademiker som deltar i arbetsmarknadsutbildning. Slutligen ansåg revisorerna att det fanns ett behov av att bedöma kvaliteten i utbildningen.

Arbetsmarknadsutskottet behandlade revisorernas förslag i januari år 1997 (1996/97:AU9). Enligt utskottets mening hade revisorerna på ett förtjänstfullt sätt gjort en genomgång av de många olika aspekter som kan läggas på arbetsmarknadsutbildningen. Utskottet instämde i allt väsentligt i vad revisorerna anförde och utgick från att många av synpunkterna skulle beaktas inom ramen för den förstärkta utvärderingsverksamhet som utskottet förutsatte skulle komma till stånd. Utskottet föreslog därför att riksdagen lämnade revisorernas förslag utan åtgärd. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets förslag (rskr. 1996/97:147).

Statens stöd till rennäringen

Förslag 1996/97:RR4

Riksdagens revisorers förslag (1996/97:RR4) rörande stödet till rennäringen behandlades av jordbruksutskottet. I sitt av riksdagen godkända betänkande (bet. 1996/97:JoU12, rskr. 1996/97:168, 169) instämde utskottet i huvudsak i revisorernas överväganden och förslag samt förordade bl.a. en översyn av

stödet till rennärningen och samisk kultur, rennäringsadministrationen och rennäringslagstiftningen. I likhet med revisorerna förordade utskottet även en utvidgad samverkan mellan norsk och svensk rennärning. Samtliga samtidigt behandlade motionsyrkanden avstyrktes.

Genom regeringsbeslut den 11 september 1997 bemyndigades chefen för Jordbruksdepartementet att tillkalla en kommitté (dir. 1997:102) med uppgift att kartlägga och redovisa de stödformer som kommer rennärningen, samerna, samisk kultur och sameskolorna till del samt att göra en översyn av rennäringslagen och rennäringsförordningen. Kommittén skall redovisa uppdraget senast vid utgången av år 1999.

Stödet till rennärningen har nyligen utretts också i annat sammanhang, nämligen av två forskare vid Luleå tekniska universitet på uppdrag av Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO). Revisorernas förslag har ingått i utredningsunderlaget.

Ekonomiska konsekvensanalyser

Förslag 1996/97:RR7

Revisorernas granskning tog sin utgångspunkt i kriminalvårdens verksamhet. Men frågan om hur ekonomiska konsekvensanalyser skall användas inför förändringar av statlig verksamhet är av generellt intresse. Därför valde revisorerna att i sitt förslag även ta upp mera principiella frågor.

Revisorerna ansåg att regeringen inför beslut om att förändra eller ompröva statligt finansierad verksamhet måste ställa krav på ett underlag av god kvalitet. Det innebär bl.a. att ekonomiska konsekvensanalyser bör tas fram som underlag för beslut. Revisorerna ansåg att kravet på beslutsunderlagets innehåll och omfattning måste ställas i relation till de effekter ett beslut kan förväntas få.

Revisorerna föreslog att regeringen skall redovisa för riksdagen för vilken typ av beslut regeringen har för avsikt att fortsättningsvis utarbeta ekonomiska konsekvensanalyser. I regleringsbrevet till myndigheterna bör regeringen ställa krav på ekonomiska konsekvensanalyser och på formerna för återrapportering till regeringen.

Revisorerna föreslog att regeringen under nästa mandatperiod redovisar erfarenheterna av den av revisorerna föreslagna nya ordningen avseende ekonomiska konsekvensanalyser. En sådan redovisning bör knyta an till de verksamhetsområden och den typ av beslut som regeringen angivit som särskilt angelägna att belysa med hjälp av ekonomiska konsekvensanalyser.

Justitieutskottet inhämtade yttrande från finansutskottet. Efter vissa modifieringar tillstyrktes större delen av revisorernas förslag (bet. 1996/97:JuU14). Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (rskr. 1996/97:196).

Det statliga stödet till studieförbund och idrott

Rapport 1995/96:2, skrivelse till regeringen den 8 maj 1996

Förslaget till granskning hade väckts inom Riksdagens revisorers kansli. Syftet med revisorernas granskning av det statliga stödet till studieförbund och idrott var att granska styrning, kontroll och uppföljning av statliga medel som i första hand riktar sig till enskilda bidragsmottagare.

Beträffande stödet till folkbildningen pekade Riksdagens revisorer på behovet av såväl kvalitativa som kvantitativa resultatmått för att kunna följa upp och utvärdera verksamheten. I sin skrivelse till regeringen framförde därför revisorerna att man utgick ifrån att regeringen fortsatt skulle utveckla och förbättra förutsättningarna för resultatanalys inom området.

I regleringsbrevet till Folkbildningsrådet för år 1997 ger regeringen rådet i uppdrag att, i samråd med RRV, utveckla och redovisa tänkbara modeller för resultatmått och mått för måluppfyllelse som visar hur syftet med statsbidrag till folkbildningen enligt förordningen (1991:977) om statsbidrag till folkbildningen har uppnåtts. Uppdraget skulle ha redovisats senast den 1 oktober 1997.

I regeringsbeslutet från den 18 december 1997 gällande riktlinjer för Folkbildningsrådet avseende användning av anslaget L 1. Bidrag till folkbildningen, anger regeringen att rådet skall fortsätta arbetet med att utveckla modeller för resultatmått och mått för måluppfyllelse. Av redovisningen skall framgå hur de alternativa modellerna är uppbyggda samt hur planeringen ser ut för implementering. Utredningstiden har förlängts med ett år till den 1 oktober 1998.

I fråga om det statliga stödet till idrotten underströk revisorerna att målstyrning kräver en kontinuerlig uppföljning och kontroll av verksamheten och påpekade det unika i att en verksamhet som erhåller så betydande medel i statsbidrag som Riksidrottsförbundet inte är föremål för statlig revision. Revisorererna ansåg därför att regeringen på nytt bör utse revisorer i Riksidrottsförbundet. Vidare pekade revisorerna på behovet av en fortsatt utveckling av kvalitativa resultatmått i syfte att utvärdera hur stödet till idrotten används. Revisorererna pekade även på ett behov av att utforma enhetliga instruktioner för den kontrollverksamhet som sker på regional och lokal nivå inom idrotten. Enligt revisorererna borde Riksidrottsförbundet få i uppgift att utforma sådana instruktioner.

En parlamentarisk kommitté med uppgift att utvärdera det statliga stödet till idrotten tillkallades i oktober 1996 (dir. 1996:84). I budgetpropositionen (prop. 1997/98:1, utg.omr. 17) framför regeringen att man har överlämnat frågan om revision av Riksidrottsförbundet till kommittén, som kommer att presentera sitt slutbetänkande den 31 maj 1998.

Skrivelse till regeringen den 5 juni 1996

Revisorerna hade i olika granskningar uppmärksammat att oklarhet råder beträffande innebörden av begreppen auktorisation och legitimation. Begreppen sägs vara skydd för tredje man. Revisorerna föreslog i en skrivelse att regeringen skulle belysa den konkreta betydelsen för konsumenten av begreppen auktorisation, legitimation och godkännande. Även benämningarnas betydelse som konkurrensmedel borde enligt revisorerna belysas. Som ett led i uppföljningen av skrivelsen anordnade revisorerna i tredje avdelningen under året en utfrågning med statssekreteraren i Industridepartementet, som redovisade vilka åtgärder regeringen vidtagit inom området.

Uppföljning av skrivelse till utskott under 1995/96

Besparingsåtgärder på socialförsäkringsområdet

Skrivelse till riksdagens socialförsäkringsutskott den 31 oktober 1996

Revisorerna anlitate hösten 1995 tre forskare vid nationalekonomiska institutionen i Lund för att med hjälp av en ekonometrisk studie undersöka effekterna av förändringar i sjukförsäkringen under första hälften av 1990-talet. Forskarna, som särskilt studerade sänkta ersättningsnivåer samt införandet av en sjuklöneperiod och en karensdag, konstaterade att förändringarna fått tydliga fördelningseffekter. Införandet av en karensdag beräknades ha lett till att sannolikheten för sjukskrivning minskat med en procentenhet; från 6,3 % till 5,2 %.

Revisorerna menade att det var svårt att utifrån forskarnas rapport entydigt värdera effekterna av riksdagens beslut om ändrade socialförsäkringsregler. Revisorerna överlämnade forskarrapporten till socialförsäkringsutskottet hösten 1996.

2.2 Redovisningsrevision

Riksbanken

Riksdagens revisorer granskar varje år Riksbankens tillstånd, styrelse och förvaltning enligt lagen (1988:46) om revision av riksdagsförvaltningen m.m. Revisionsberättelser lämnas till riksdagen senast den 15 mars varje år. Berättelserna skall belysa omfattningen och inriktningen av revisorernas granskning och utmynna i ett uttalande om revisorerna anser att ansvarsfrihet bör beviljas fullmäktige i Riksbanken. Revisorerna skall också ta ställning till Riksbankens resultat- och balansräkningar. För granskningen av Riksbanken har Riksdagens revisorer upphandlat KPMG Bohlins AB som experter.

Revisorernas redogörelse till riksdagen överlämnades den 5 mars 1997 (1996/97:RR5). Revisorerna tillstyrkte att fullmäktige i Riksbanken skulle beviljas ansvarsfrihet för förvaltningen under 1996 samt att riksdagen skulle fastställa balans- och resultaträkningarna för år 1996. Finansutskottet tillstyrkte revisoremas förslag, och riksdagen beslöt i enlighet härmed (bet. 1996/97:FiU25). Revisorernas redogörelse för räkenskapsåret 1997 kommer att lämnas till riksdagen i mars 1998.

Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond

Revisorerna granskar enligt lagen (1988:46) om revision av riksdagsförvaltningen m.m. Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond, även i detta fall med hjälp av KPMG Bohlins AB. Revisorerna skall särskilt se till att fondens organisation av och kontroll över redovisningen samt medels- och värdeförvaltningen är tillfredsställande. Revisorerna föreslog den 5 mars 1997 att riksdagen skulle lägga Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds berättelse över verksamhet och förvaltning under år 1996 utan anmärkning till handlingarna (1996/97:RR6). Utbildningsutskottet tillstyrkte revisorernas förslag och riksdagen beslöt i enlighet härmed (bet. 1996/97:UbU11). Revisorernas redogörelse för räkenskapsåret 1997 kommer att lämnas till riksdagen i mars 1998.

Den inre riksdagsförvaltningen och Riksdagens ombudsmän

I revisorernas uppdrag ingår att som externrevisorer granska den inre riksdagsförvaltningen och Riksdagens ombudsmän, JO. Denna revision inriktas i huvudsak på granskning av årsredovisningarna och den interna kontrollen. I detta arbete biträds revisorerna av auktoriserade revisorer.

Riksdagens förvaltningsstyrelse och Riksdagens ombudsmän överlämnar årsredovisningar för verksamhetsåret 1997 till Riksdagens revisorer senast den 1 mars 1998. Riksdagens revisorer kommer senast den 1 april att revidera årsredovisningarna och utfärda revisionsberättelser. Då revisoremas årsredovisning skall vara inlämnad till riksdagen senast den 1 mars kan resultaten av granskningarna inte redovisas i årsredovisningen. Revisionsberättelsen för verksamhetsåret 1996 innehöll inga anmärkningar.

Den externa revisionen av Regeringskansliet

Riksdagens revisorer svarar sedan den 1 maj 1997 för extern revision av Regeringskansliet. I arbetet biträds Riksdagens revisorer av KPMG Bohlins AB. Under hösten 1997 har revisorerna haft ett flertal överläggningar med bl.a. Regeringskansliets revisionskontor angående uppläggningsen av externrevisionen. Regeringskansliet skall senast den 1 mars 1998 avge årsredovisning (exkl. resultatredovisning) för verksamhetsåret 1997. Riksdagens revisorer skall senast den 1 april besluta om revisionsberättelse över granskningen av årsredovisningen.

3.1 Samarbetet med riksdagens utskott

Riksdagens utskott arbetar med uppföljning och utvärdering inom respektive sektor. Riksdagens revisorer genomför revision av verksamhetsområden som ofta berör flera utskott, t.ex. statens ägarroll, kommittéväsendet och resultatinformation som underlag för styrning av statlig verksamhet. Revisorerna har regelbundet kontakter med utskotten för information, erfarenhetsutbyte och diskussion om aktuell granskningsverksamhet inom utskottens fackområden.

Under verksamhetsåret har två utredare biträtt utskotten i deras uppföljningsarbete. Uppföljningarna har avsett en utredning om hemlig telefonavlyssning (justitieutskottet) och Almi Företagspartner AB (näringsutskottet).

Dessutom har en utredare från revisorernas kansli varit utlånad till trafikutskottet under hösten 1997 för att medverka i utskottets beredningsarbete.

3.2 Informationsverksamheten

För att informera om granskningsresultaten och kommande granskningar används bl.a. pressmeddelanden. Under år 1997 har också förberedelserna startat för en egen webbplats för Riksdagens revisorer. Där kommer aktuell information om granskningarna att publiceras.

Revisorernas rapporter, förslag och skrivelser, broschyrer och övrigt informationsmaterial finns förutom hos revisorernas kansli även tillgängliga på riksdagens Informationscentrum och i riksdagens datanät i databasen "Riksdagens revisorer".

Revisorerna informerar riksdagens utskott om sin verksamhet på olika sätt, bl.a. genom föredragningar i utskotten.

Genomslaget av informationen

Såväl dagspress som lokalpress och radio och TV visar intresse för revisorernas granskningar. Under verksamhetsåret har bl.a. revisorernas granskningar av arbetsmarknadspolitiken – undanträngningseffekter och arbetsmarknadsutbildning – fått stor uppmärksamhet i medierna. Några andra granskningar som fått uppmärksamhet under verksamhetsåret är AmuGruppen AB, Miljövårdsarbetet och försurningen samt Kommittéväsendet.

3.3 Externa kontakter

Samarbetet med kommun- och landstingsrevisionen har utvecklats ytterligare under 1997 med bl.a. ett flertal metodseminarier och överläggningar om gemensamma granskningsområden. Under 1998 fortsätter erfarenhetsutbytet med bl.a. seminarier för förtroendevalda revisorer och tjänstemän. Även det väl utvecklade samarbetet med Riksrevisionsverket rörande granskningsverksamheten fortsätter under 1998.

Budget (tkr)

Ramanslag för 1997	16 151
Överföringsbelopp från 1995/96	526
Totalt	16 677

Budgetutfall

Anslagsutfallet för 1997 innebär ett underskott om 139 557 kronor (0,8 %). Det bör också beaktas att revisorerna vid ingången av år 1997 hade ett positivt överföringsbelopp på 525 830 kronor. Utnyttjandet av detta överföringsbelopp samt ytterligare 139 557 kronor utöver ramanslaget för år 1997 förklaras främst av en ökad arbetsbelastning vid kansliet, bl.a. till följd av den nya och ännu icke finansierade uppgiften att svara för externrevision av Regeringskansliet. Underskottet kommer att balanseras till budgetåret 1998.

Riksdagens revisorers driftkostnader var under 1997 16,7 miljoner kronor. Dessa fördelas enligt nedan.

<i>Revisorer</i>	Revisorernas arvoden svarar för 7 % av budgetomslutningen (1,099 miljoner kronor).
<i>Projekt</i>	Projektkostnader, kostnader för konsultinsatser m.m. i granskningsärendena och revisionsstöd av auktoriserade revisorer i redovisningsrevisionen svarar för 13 % av budgetomslutningen (2,227 miljoner kronor).
<i>Resor</i>	Kostnader för revisionsresor och studieresor svarar för 0,5 % av budgetomslutningen (78 000 kronor).
<i>Personal</i>	Personalkostnader (löner, sociala avgifter och övriga personalomkostnader) svarar för 63 % av budgetomslutningen (10,594 miljoner kronor).
<i>Gemensamma kostnader</i>	Gemensamma kostnader, som omfattar hyra för kansliets lokaler, ADB-stöd, kontorsadministration m.m., svarar för 16 % av budgetomslutningen (2,735 miljoner kronor).

I årsredovisningens andra del, bokslut för 1997, återfinns resultatredovisning, resultaträkning, balansräkning, finansieringsanalys, noter samt särskilda uppgifter.

Bokslutet är upprättat enligt gällande bestämmelser för statsförvaltningen. Revisorerna anser emellertid att dessa bestämmelser inte är utformade så att de leder till en pedagogisk redovisning av det ekonomiska utfallet. Revisorerna har därför påbörjat ett utvecklingsarbete i avsikt att ta fram en förenklad form av bokslutsredovisning.

Vid utgången av år 1997 hade revisorernas kansli 22 tillsvidareanställda. Av dessa var 13 kvinnor och 9 män. Av kansliets 13 utredare/revisionsdirektörer var 7 kvinnor och 6 män. Av kansliets 5 assistenter var 4 kvinnor och 1 man. Bland kansliets 4 chefer var fördelningen jämn mellan kvinnor och män.

Förutom de 22 tillsvidareanställda på kansliet har 7 personer varit projektanställda som utredare under året. Därutöver har kansliet tagit emot emot 4 praktikanter.

Personalrekrytering

Under 1997 har en utredare och en ny administrativ chef anställts. En utredare och en administrativ chef har avslutat sina anställningar under verksamhetsåret.

Jämställdhet

Riksdagens revisorer fastställde en jämställdhetsplan för revisorernas kansli för 1997. En uppföljning av planen visar att några löneskillnader på grund av kön ej kan påvisas.

I planen föreskrevs också att jämställdhetsaspekter skulle beaktas vid utarbetandet av den årliga utbildnings- och personalutvecklingsplanen, att både kvinnor och män skulle uppmuntras att söka tjänster och att alternativa karriärvägar skulle uppmuntras. Ett led i detta för såväl kvinnliga som manliga arbetstagare är utskottstjänstgöring och sekreteraruppdrag i kommittéer och utredningar. En uppföljning av jämställdhetsplanen visar att detta uppfyllts.

Resultatredovisning

Riksdagens revisorer har till uppgift att på riksdagens vägnar granska statlig verksamhet. Riksdagens revisorer skall verka för ett rationellt och effektivt resursutnyttjande. Revisorerna skall påtala otillfredsställande förhållanden, verka för god hushållning samt fästa uppmärksamheten på möjligheter att öka statens inkomster, att spara på statens utgifter och att effektivisera det statliga förvaltningsarbetet. Riksdagens revisorer har ett särskilt ansvar att visa på utfall och effekter av tidigare fattade riksdagsbeslut.

Redovisningsrevision

Riksdagens revisorer är externrevisor för Sveriges Riksbank, Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond, den inre riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän, JO och Regeringskansliet.

Effektivitetsrevision

Revisorernas arbete inom effektivitetsrevision är av principiell och gränsöverskridande karaktär med tematisk inriktning. Under verksamhetsåret 1997 har granskningsarbetet koncentrerats till följande teman:

Förvaltningspolitik	Den statliga revisionen
Budget och resursfördelning	Statens ägarroll
Offentlig upphandling	Rättsväsendet
Vård och omsorg	Utbildning
Miljö	EU

Under 1997 har revisorerna tillställt riksdagen 8 förslag. Under samma period har 1 skrivelse tillställts utskott och 2 skrivelser tillställts regeringen. Antalet förstudier, granskningsrapporter, förslag till riksdagen och skrivelser till regeringen under perioden 1992/93–1997 framgår av nedanstående sammanställning. Uppgifter för år 1996 inom parentes.

	1992/93	1993/94	1994/95	1995/96	1997	S:a
Förslag till riksdagen	5	7	12	12 (9)	8	44
Skrivelse till utskott				1 (1)	1	2
Skrivelser till regeringen			2	2 (2)	2	6
Granskningsrapporter	5	11	10	13 (8)	11	50
Förstudier	16	10	13	22 (15)	13	74

En mer uttömmande beskrivning av utfallet av revisorernas verksamhet återfinns i förvaltningsberättelsen för 1997.

Resultaträkning (tkr)	1997	1996
	<i>12 månader</i>	<i>12 månader</i>
Verksamhetens intäkter		
Intäkter från anslag	16 816	15 825
Intäkter av avgifter och andra ersättn.	88	6
<i>Summa</i>	16 904	15 831
Verksamhetens kostnader		
Driftkostnader (not 1)	-16 665	-16 022
Avskrivningar	-33	-48
<i>Summa</i>	-16 698	-16 070
Verksamhetsutfall	207	-239
Finansiella intäkter och kostnader		
Ränteintäkter (not 2)	23	69
Räntekostnader	-1	-1
<i>Saldo</i>	22	68
Årets kapitalförändring (not 3)	229	-170

Balansräkning (tkr)	1997-12-31	1996-12-31
Tillgångar		
<i>Omsättningstillgångar</i>		
Kassa, postgiro och bank m.m.	3	3
Tillgodohavande hos rgk (not 4)	557	676
Fordringar hos andra myndigheter (not 5)	37	26
Övriga fordringar	0	0
<i>Summa omsättningstillgångar</i>	<i>597</i>	<i>705</i>
Periodavgränsningsposter (not 6)	224	456
Avräkning med statsverket (not 7)	140	-526
<i>Anläggningstillgångar</i>		
<i>Materiella tillgångar</i>		
Övriga inventarier (not 8)	153	30
<i>Summa materiella tillgångar</i>	<i>153</i>	<i>30</i>
<i>Summa anläggningstillgångar</i>	<i>153</i>	<i>30</i>
Summa tillgångar	1 114	665
Skulder		
<i>Kortfristiga skulder</i>		
Skuld till andra myndigheter (not 9)	332	113
Leverantörsskulder	68	62
Personalens källskatt	277	453
Övriga skulder	284	0
<i>Summa kortfristiga skulder</i>	<i>961</i>	<i>629</i>
Periodavgränsningsposter (not 10)	338	451
Summa skulder	1 299	1 080
Myndighetskapital		
Balanserad kapitalförändring	-414	-244
Årets kapitalförändring enligt resultaträkningen	229	-170
Summa myndighetskapital	-185	-414
Summa skulder och myndig- hetskapital	1 114	665

Anslagsredovisning 1997-12-31 (tkr)	Tillgängliga medel	Utgifter	Kvarstående medel

Anslag 2 C 1 ramanslag**Riksdagens revisorer (not 11)**

Anslagsdirektiv 16 151

Ingående överföringsbelopp 526

Totalt	16 677	16 816	-139

Finansieringsanalys (tkr)	1997 12 månader		1996 12 månader	
Drift				
Kostnader exkl. avskrivningar	-16 666		-16 023	
Finansiering genom avgifter och bidrag				
Intäkter av avgifter och ersättningar	88		6	
Intäkter av bidrag				
Övriga intäkter	23		69	
Summa	112	112	75	75
Saldo	-16 554		-15 949	
Finansiering från statsbudgeten				
Anslagsmedel som erhållits för drift	16 660	16 660	15 826	15 826
Överskott av medel i driften	106		-123	
Minskning (+) av kortfr. fordringar	220		819	
Ökning (+) av kortfr. skulder	219		125	
Summa	439	439	944	944
Kassaflöde från drift	546		821	
Investeringsverksamhet				
Investeringar i materiella tillgångar	-156		-156	
Summa investeringsutgifter	-156	-156		
Finansiering av investeringar				
Tillförda driftmedel	156		156	
Summa medel som tillförts för finansiering av investeringar	156		0	
Kassaflöde från investeringsverksamheten	0			
Förändring av likvida medel	546		821	
Specifikation av Förändring av likvida medel				
Likvida medel vid årets början	154		-668	
Ökning av kassa och postgiro				
Minskning av tillgodohavande hos RGK	-120		-788	
Minskning av skuld till statsverket	526		1 610	
Ökning av fordran till statsverket	140			
Summa förändring av likvida medel	546		821	
Likvida medel vid årets slut	699		154	

Noter (tkr)

Tillämpade redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med Anslagförordning (1996:1189) samt Förordningen om myndigheters årsredovisning m.m. (1996:882).

Redovisningen följer god redovisningssed såsom den kommer till uttryck i RRV:s rekommendationer till 2 § bokföringsförordningen.

Med anläggningstillgångar menas en tillgång som är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav. Tillgångens värde ska uppgå till 10 000 kr och ha en ekonomisk livslängd på minst 3 år. Planenlig avskrivning tillämpas och tillgångarnas ekonomiska livslängd är normalt:

3 år för datorer

5 år för kontorsmaskiner och övriga inventarier

Not 1 Driftkostnader

Kostnader för personal	12 705
Kostnader för lokaler	1 753
Övriga driftkostnader	2 207
Summa	16 665

Not 2 Finansiella intäkter

Avser ränta på räntekonto RGK	23

Not 3 Årets kapitalförändring

Kapitalförändring visar skillnaden mellan poster som anslagsavräknats, men inte redovisats som intäkt/kostnad och poster som endast redovisas som intäkt/kostnad, men inte anslagsavräknats. Specifikation av årets kapitalförändring

Anslagsfinansierade anläggningstillgångar	156
Avskrivningar	-33
Upplupen ränta	-7
Förändring av semesterlöneskuld	113
Summa	229

Not 4 Tillgodohavande hos RGK

Beviljad kreditlimit på räntekonto	1 615
Saldot består av följande poster:	
Nyttjad anslagskredit	-139,6
Övrigt	696,5
Summa	556,9

En månads likviditetsbehov motsvarar ca:	1 400

Not 5	Fordringar andra myndigheter	
	Momsfordran	33,9
	Upplupen ränta RGK	3,1
	Summa	37,0
Not 6	Periodavgränsningsposter	
	Upplupna intäkter och förutbetalda kostnader	0
	Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	
	Avser: förutbetalda datorhyra	224,5
Not 7	Avräkning statsverket	
	<i>Ingående balans</i>	-525,8
	<i>Avräknat mot statsbudgeten</i>	
	Anslag 2 C 1	16 816,4
	<i>Avräknat mot statsverkets checkräkning</i>	
	Anslagsmedel som tillförts räntekontot	-16 151,0
	Årets avräkning statsverket	665,4
	<i>Utgående balans</i>	139,6
Not 8	Anläggningstillgångar	
	Anskaffningsvärde vid årets ingång	352,5
	Årets anskaffningar	156,0
	Ackumulerade avskrivningar vid årets ingång	-323,0
	Årets avskrivning	-32,9
	Restvärde	152,6
Not 9	Skuld andra myndigheter	
	Avser skuld avseende arb.giv.avg. och skatt	332,2
Not 10	Periodavgränsningsposter	
	Avser upplupna löner och semesterlöner	337,6
Not 11	Anslag 2 C 1, Riksdagens revisorer	
	Beviljad anslagskredit	485,0

Not 12	Revisorernas uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag
Per Olof Håkansson	Riksdagens förvaltningsstyrelse V&S Vin & Sprit AB Haninge Holding AB, ordf. AB Östersjöterminalen, ordf. SABO AB, ordf. Sveriges Byggnadsingenjörers Riksförbunds service AB, ordf. AB Trelleborgshem
Anders G Högmark	Länsstyrelsens styrelse i Kronobergs län Växjö Flygplats AB HOLTAB AB Tingsryd
Lars Bäckström	Riksskatteverket
Bengt Silfverstrand	Systembolaget AB Lunds universitet Försäkrings AB Storebrand Miljöstrategiska Forskningsstiftelsen (MISTRA) Forskningsrådsnämnden (FRN)
Anita Jönsson	Telia AB
Bengt Kronblad	Försäkringsaktiebolaget AB Skandia
Margit Gennser	Riksförsäkringsverkets styrelse Nordbankens lokalstyrelse, Malmö
Marianne Carlström	Göteborgs Auktionsverk AB, ordf. AB för Pantbelåning, ordf. Familjebostäder i Göteborg AB Göteborgs allmänna försäkringskassa
Birgitta Hambræus	–
Sverre Palm	Generaltullstyrelsen Länsskattenämnden, Göteborgs o. Bohus län Länsstyrelsen, Göteborgs o. Bohus län
Karl-Gösta Svenson	Föreningssparbanken, Karlskrona
Bengt Harding Olson	Riksrevisionsverkets råd
Hans Stenberg	Sundsvalls Trafik AB STAB, ordf. Sundsvalls Trafikuthyrning AB STAB, ordf. AB Matfors Omnibussar, ordf. Bohmans Busstrafik AB, ordf. Skogsvårdsstyrelsen Västernorrlands-Jämtlands län Kronofogdemyndigheten i Västernorrland/Jämtland
Leif Marklund	Skogsvårdsstyrelsen, Norrbotten

Ingvar Eriksson	–	1997/98:RR1
Barbro Andersson	ALMI Företagspartner Uppsala AB Sparbanksstiftelsen Upland AB Sparbanken i Östhammar Länsstyrelsens styrelse, Uppsala län Polisstyrelsen i Uppsala län, ordf. Nämnden för frågor om kontroll av kärnämne, Statens kärnkraftinspektion	
Christina Pettersson	Waxholms Ångfartygs AB Statens institutionsstyrelse (SIS) Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (HSAN)	
Stig Grauers	–	
Monica Widnemark	Föreningssparbanken, Lessebo/Uppvidinge, ordf. Boverkets samlingslokalsdelegation, ordf. Länsstyrelsen i Kronobergs län Statens Biografbyrå	
Lennart Brunander	–	
Kristina Nordström	Försäkringskassan i Stockholms län, ordf.	
Ulf Kristersson	–	
Siw Persson	Naturvårdsverket Statens Bostadskreditnämnd	
Ronny Korsberg	Svensk Bilprovning AB	

Revisorer

Per Olof Håkansson	70 457
Anders G Högmark	61 823
Lars Bäckström	55 500
Bengt Silfverstrand	40 761
Anita Jönsson	44 762
Bengt Kronblad	44 557
Margit Gennser	40 800
Marianne Carlström	55 192
Birgitta Hambræus	40 800
Sverre Palm	44 190
Karl-Gösta Svenson	40 200
Bengt Harding Olson	45 457
Hans Stenberg	22 200
Leif Marklund	17 700
Ingvar Eriksson	18 900
Barbro Andersson	17 400
Christina Pettersson	20 462
Stig Grauers	20 932
Monica Widnemark	18 300
Lennart Brunander	20 557
Kristina Nordström	17 700
Ulf Kristersson	20 100
Siw Persson	18 000
Ronny Korsberg	40 500

Kanslichef

Åke Dahlberg	563 679

Avser (tkr)	1997 12 mån	1995/96 18 mån	1994/95 12 mån	1993/94 12 mån
Låneram hos RGK				
<i>Kontokredit hos RGK</i>				
- beviljad	1 615	1 492	1 190	1 160
- utnyttjad				
<i>Räntekonto hos RGK</i>				
- räntekostnader				
- ränteintäkter	23	225	89	108
<i>Avgiftsintäkter</i>				
- budget i regleringsbrev				
- utfall intäkter	88	6		13
<i>Anslagskredit, anslag 2 C1</i>				
- beviljad	485	746	600	580
- utnyttjad	-139			
<i>Antal årsarbetskrafter</i>	24	24	23	21
<i>Driftkostnad per årsarbets- kraft*)</i>	694	944	515	542
<i>Årets kapitalförändring</i>	229	149	- 210	- 446
<i>Balanserad kapitalföränd- ring</i>	- 185	- 415	-564	92

*) Inkl. inköpta konsulttjänster, som varierar mellan åren och därför medför att driftkostnaden per årsarbetskraft blir svårtolkad mellan närliggande år.

Driftkostnad för 2/3 av verksamhetsåret 1995/96 = 629 tkr.

Revisionsavdelningen
Gunilla Werner Carlsson

RAPPORT

1998-02-13

98-386-REV

Riksdagens revisorer

Granskning av Riksdagens revisorers årsredovisning för räkenskapsåret 1997

Revisionsavdelningen (REV) vid Sveriges riksbank har genomfört löpande granskning av Riksdagens revisorers räkenskaper och intern kontroll samt granskning av årsbokslutet för räkenskapsåret 1997. Granskningen har utförts enligt god revisionssed.

Den löpande granskningen har omfattat rutinerna för redovisning och kostnadskontroll, rutinerna för löner och utbetalning av rese- och traktamentsersättningar samt upphandling och anskaffning av varor och tjänster.

REV:s bedömning är att redovisningen är rättvisande och upprättad i enlighet med god redovisningssed. Den interna kontrollen har sammantaget bedömts som tillfredsställande.

Årsbokslutet har upprättats enligt förordningen 1979:1212, ändrad senast 1996:1194, med föreskrifter om statliga myndigheters bokföring.

Gunilla Werner Carlsson

Postadress <i>Postal address</i>	Telefon <i>Telephone</i>	Telefax <i>Telex</i>	Telex <i>Telex</i>
S-103 37 Stockholm	Nat 08-787 00 00	Nat 08-21 05 31	19150 riksbk s
Besöksadress <i>Office address</i>	Int +46 8 787 00 00	Int +46 8 21 05 31	E-post <i>E-mail</i>
Brunnbergsgång 11			registratorn@riksbank.se

Revisionsberättelse

för

Riksdagens revisorer

Org nr 202100-0368

Vi har granskat Riksdagens revisorers årsredovisning och räkenskaper för verksamhetsåret 1997. Det är Riksdagens revisorer som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen. Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen på grundval av vår revision.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisionssed. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att i rimlig grad försäkra oss om att årsredovisningen inte innehåller väsentliga fel. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciper, redovisningsprincipernas tillämpning samt att bedöma den samlade ekonomiska informationen i årsredovisningen. Vi har i vår granskning biträtt av Riksbankens revisionsavdelning. Vi anser att vår revision ger oss rimlig grund för våra uttalanden nedan.

Årsredovisningen har upprättats i enlighet förordningen om anslagsframställan (1996:1189), i tillämpliga delar 3-9 § förordningen om myndigheters årsredovisning m m (1996:882) samt i tillämpliga delar bokföringsförordningen (1979:1212 senast ändrad 96:1194) med föreskrifter om statliga myndigheters bokföring.

Årsredovisningen för verksamhetsåret 1997 är enligt vår uppfattning rättvisande.

Stockholm den 18 februari 1998

ÖHRLINGS COOPERS & LYBRAND AB

Per Wardhammar
Auktoriserad revisor

1992/93

Invandrapolitikens inriktning och resultat

Förs. 1992/93:RR2, 1992/93:SfU7, rskr. 1992/93:262

Rapport 1991/92:12

VB 1992/93

Omstruktureringen i statsförvaltningen

Förs. 1992/93:RR3, 1992/93:FiU17, rskr. 1992/93:268

Rapport 1991/92:13

VB 1992/93

Gymnasieskolan – Resurser, resultat och utveckling

Förs. 1992/93:RR4, 1992/93:UbU21, rskr. 1992/93:275

Rapport 1991/92:10

VB 1992/93

Statens stöd till Saab-Scantias bilfabrik i Malmö

Förs. 1992/93:RR7, 1993/94:KU30

Rapport 1992/93:2

VB 1992/93

Polisen i samhällets tjänst

Förs. 1993/94:RR2, 1993/94:JuU8, rskr. 1993/94:69

Rapport 1992/93:1

VB 1992/93

1993/94

Nedläggning och flyttning av förband

Förs. 1993/94:RR3, 1993/94:FöU9, rskr. 1993/94:296

Rapport 1992/93:5

VB 1993/94

Den svenska rymdverksamheten

Förs. 1993/94:RR4, 1993/94:NU15, rskr. 1993/94:223

Rapport 1992/93:4

VB 1993/94

Disciplinärenden inom hälso- och sjukvården

Förs. 1993/94:RR7, 1993/94:SoU26, rskr. 1993/94:411

Rapport 1993/94:4

VB 1993/94

Tillsyn av djurskydd

Förs. 1993/94:RR8, 1993/94:JoU1, rskr. 1994/95:33

Rapport 1993/94:5

VB 1993/94

Arbetsmarknadspolitiken
Förs. 1993/94:RR9, 1993/94:AU25, rskr. 1993/94:331
Rapport 1993/94:1
VB 1993/94

1997/98:RR1
Bilaga 1

Särskilda boendeformer för äldre
Förs. 1993/94:RR10, 1993/94:SoU5, rskr. 1994/95:21
Rapport 1993/94:3
VB 1993/94

Tillsyn av skolan
Förs. 1993/94:RR11, 1994/95:UbU1, rskr. 1994/95:47
Rapport 1993/94:7
VB 1993/94

1994/95

Kontroll av livsmedel
Förs. 1994/95:RR:8, 1994/95:LU20, rskr. 1994/95:269
Rapport 1993/94:9
VB 1994/95

Tillsyn av spårbunden trafik
Förs. 1994/95:RR:7, 1994/95:TU3, rskr. 1994/95:84
Rapport 1993/94:8
VB 1994/95

Insatser mot den ekonomiska brottsligheten
Förs. 1994/95:RR4, 1994/95:JuU8, rskr. 1994/95:144
Rapport 1993/94:6
VB 1994/95

Privatiseringen av Celsius Industrier AB
Förs. 1994/95:RR3, 1994/95:NU2, rskr. 1994/95:54
Rapport 1993/94:11
VB 1994/95

Regionala utvecklingsinsatser
Förs. 1994/95:RR2, 1994/95:AU13, rskr. 1994/95:425
Rapport 1993/94:12
VB 1994/95

Tillsyn – innebörd och tillämpning
Förs. 1994/95:RR9, 1994/95:KU27, rskr. 1994/95:193
VB 1994/95

Kontroll av socialförsäkringen
Förs. 1994/95:RR10, 1994/95:SfU20, rskr. 1994/95:436 och 437
Rapport 1994/95:1
VB 1994/95

Skyddsrumbyggandet
Förs. 1994/95:RR11, 1995/96:FöU1, rskr. 1995/96:45 och 46
Rapport 1994/95:2
VB 1994/95

Utlänningsnämndens roll i invandrings- och flyktingpolitiken
Förs. 1994/95:RR12, 1995/96:SfU1, rskr. 1995/96:36 och 37
Rapport 1994/95:6
VB 1994/95

1997/98:RR1
Bilaga 1

Den svenska kriminalvården
Förs. 1994/95:RR13, 1995/96:JuU2, rskr. 1995/96:18 och 19
Rapport 1994/95:3
VB 1994/95

Information och resultatstyrning
Förs. 1994/95:RR14, 1995/96:FiU7, rskr. 1995/96:189 och 190
VB 1994/95

Inlandsbanan
Förs. 1995/96:RR4, 1995/96:TU4, rskr. 1995/96:38 och 39
Rapport 1994/95:5
VB 1994/95

Den statliga personalpolitiken
Förs. 1995/96:RR7, 1995/96:AU10, rskr. 1995/96:220 och 221
Rapport 1994/95:12
ÅR 1995/96

Skrivelser till regeringen 1994/95

Radiotjänst i Kiruna AB
Skrivelse till regeringen den 8 juni 1995
Rapport 1994/95:7
VB 1994/95

Täktverksamheten
Skrivelse till regeringen den 7 juni 1995
Rapport 1994/95:4
VB 1994/95

1995/96

Riksbankens valutaserv
Förs. 1995/96:RR2, 1995/96:FiU12, rskr. 1995/96:246
Rapport 1994/95:8
ÅR 1995/96

Samordnad länsförvaltning
Förs. 1995/96:RR3, 1995/96:BoU5, rskr. 1995/96:154 och 155
Rapport 1994/95:9
ÅR 1995/96

Insatser för att främja jämställdheten i arbetslivet
Förs. 1995/96:RR8, 1995/96:AU14, rskr. 1995/96:222
Rapport 1995/96:1
ÅR 1995/96

Tillämpningen av skuldsaneringslagen
Förs. 1995/96:RR9, 1996/97:LU6, rskr. 1996/97:162 och 163
Rapport 1995/96:3
ÅR 1995/96

1997/98:RR1
Bilaga 1

Uppföljning av post- och telepolitiska mål
Förs. 1995/96:RR10, 1996/97:TU3, rskr. 1996/97:35
Rapport 1995/96:5
ÅR 1995/96

Myndigheternas lokalförsörjning
Förs. 1995/96:RR11, 1996/97:FiU8, rskr. 1996/97:151
Rapport 1995/96:4
ÅR 1995/96

Sveriges deltagande i internationella mellanstatliga organisationer
Förs. 1995/96:RR12, rskr. 1996/97:233 och 234
ÅR 1995/96

Statligt engagemang i regionala investmentbolag
Förs. 1996/97:RR2, 1996/97:NU10, rskr. 1996/97:188
Rapport 1995/96:9
ÅR 1995/96

Arbetsmarknadsutbildning
Förs. 1996/97:RR3, 1996/97:AU9, rskr. 1996/97:147
Rapport 1995/96:10
ÅR 1995/96

Stödet till rennäringen
Förs. 1996/97:RR4, 1996/97:JoU12, rskr. 1996/97:168 och 169
Rapport 1995/96:8
ÅR 1995/96

Ekonomiska konsekvensanalyser
Förs. 1996/97:RR7, 1996/97:JuU14, rskr. 1996/97:196 och 197
Rapport 1995/96:6
ÅR 1995/96

Skrivelse till utskott 1995/96

Besparingsåtgärder på socialförsäkringsområdet
Skrivelse till riksdagens socialförsäkringsutskott den 31 oktober 1996
ÅR 1995/96

Skrivelser till regeringen 1995/96

Det statliga stödet till studieförbund och idrott
Skrivelse till regeringen den 8 maj 1996
Rapport 1995/96:2
ÅR 1995/96

Auktorisation för vem?
Skrivelse till regeringen den 5 juni 1996
ÅR 1995/96

1997/98:RR1
Bilaga 1

1997

AmuGruppen AB
Förs. 1996/97:RR8, 1996/97:AU10, rskr. 1996/97:189 och 190
ÅR 1997

Årsredovisning för staten
Förs. 1996/97:RR9
Rapport 1996/97:1
ÅR 1997

Undanträngningseffekter på arbetsmarknaden
Förs. 1996/97:RR10, 1997/98:AU1, rskr. 1997/98:125
Rapport 1996/97:2
ÅR 1997

Starta eget-bidraget
Förs. 1996/97:RR11, 1997/98:AU1, rskr. 1997/98:125
Rapport 1996/97:5
ÅR 1997

Miljövårdsarbetet och försumningen
Förs. 1997/98:RR2
Rapport 1996/97:8
ÅR 1997

Kommittéväsendet
Förs. 1997/98:RR3
Rapport 1996/97:6
ÅR 1997

Utrikesförvaltningen
Förs. 1997/98:RR4
Rapport 1996/97:10
ÅR 1997

Resultatinformation som underlag för styrning av statlig verksamhet
Förs. 1997/98:RR7
Rapporter 1996/97:3 och 11
ÅR 1997

Skrivelse till utskott 1997

Skyddsvärd domänmark efter Domänverkets bolagisering
Skrivelse till riksdagens jordbruksutskott den 23 januari 1997
Rapport 1996/97:4
ÅR 1997

Skrivelser till regeringen 1997

Tullverket

Skrivelse till regeringen den 23 januari 1997

Rapport 1995/96:7

ÅR 1997

Ekonomiska planer för bostadsrättsföreningar

Skrivelse till regeringen den 27 november 1997

Rapport 1996/97:7

ÅR 1997

1997/98:RR1

Bilaga 1

Sakregister till granskningsärenden under riksdagsåren 1986/87–1997

1997/98:RR1
Sakregister

Registret upptar de ärenden som revisorerna slutbehandlat under åren 1986/87 t.o.m. verksamhetsåret 1997. Det omfattar också ärenden i vilka granskningsarbete under motsvarande period påbörjats.

Tidigare års verksamhetsberättelser finns för varje år intagna i riksdagstrycket bland förslag och redogörelser saml. C 2.

I registret hänvisas till verksamhetsberättelse/årsredovisning

ADA, Apoteksbolagets utförsäljning av	95/96, 97
ADB inom statsförvaltningen	88/89
ADB och integritet	91/92, 92/93
Administrationskostnaderna för u-hjälpen	87/88, 89/90
Affärsverken	
Affärsverkskoncernerna	91/92
Postverket	89/90, 90/91
SJ	90/91
Televerket	90/91, 91/92
Aktiebolaget Tipstjänst	88/89, 89/90
AMS-bidrag till flyttningskostnader	87/88
AmuGruppen AB	95/96, 97
Analys och användning av resultat i regeringskansliet	95/96, 97
Apoteksbolaget	91/92
Apoteksbolaget, utförsäljning av ADA	95/96, 97
Arbetsgivaravgifter	87/88, 88/89
Arbetsmarknadspolitiken	93/94, 94/95
Arbetsmarknaden, undanträngningseffekter	95/96, 97
Arbetsmarknadsutbildning	94/95, 95/96, 97
Arbetsskadeförsäkringen	89/90
Arvsbeskattning, organisation av	91/92
Auktorisation	95/96, 97
Avgiftsfinansierad statlig verksamhet	88/89
Avgiftssystem, Luftfartsverkets	86/87
Barnomsorgen, effektiviteten i	93/94
Besparingsåtgärder	
inom skogsvårdsorganisationen	88/89
på socialförsäkringsområdet	95/96, 97
Biblioteksväsen, DFI	86/87
Bisysslor, statsanställdas	89/90
Boendeformer för äldre	93/94, 94/95
Bostadsförbättringsprogram, 1983 års	89/90

Bostadsstyrelsens ADB-resurser	88/89	1997/98:RR1 Sakregister
Bostadsrättsföreningars ekonomiska planer	95/96, 97	
Boverkets omlokalisering	90/91, 91/92	
Budgetprocessen, den nya	91/92, 92/93	
Budgetprocessen, riksdagens roll i	89/90	
Byggforskningsrådet	89/90	
Byggnadsstyrelsen, egenregiverksamhet	87/88	
Byggnadsstyrelsens hyressättning	89/90, 90/91	
Byråkrati i statsförvaltningen	90/91	
Celsius Industrier AB	93/94, 94/95, 95/96	
Civila statliga myndigheters lokalanskaffning	87/88	
Databehandling		
ADB och integritet	91/92, 92/93	
Bostadsstyrelsens ADB-resurser	88/89	
Datainspektionen	91/92	
Delegationen för vetenskaplig och teknisk informationsförsörjning (DFI)	86/87	
Delgivning	87/88, 88/89	
Djurskydd	93/94, 94/95	
Domarbanan, avhopp från	86/87	
Domstolarnas delgivning	87/88, 88/89	
Domstolsväsendet, personalplanering inom	86/87	
Domänmark, skyddsvärd	95/96, 97	
Effektivitetsproblem i försvaret	97	
EG-rätten, Sveriges införlivande av	97	
Ekonomisk brottslighet	93/94, 94/95, 95/96	
Ekonomiska konsekvensanalyser	95/96, 97	
Ekonomiska planer, bostadsrättsföreningars	95/96, 97	
EU-kartläggning	95/96	
EU-medlemskapet, regionalpolitiskt stöd	95/96, 97	
Exekutionsväsendet		
Kronofogdemyndigheterna:		
a) personalresurser	86/87	
b) ADB-stödet	91/92	
Experimentbyggande, stöd till	89/90	
Familjehemsvård	91/92, 92/93	
FFV Allmateriel AB	87/88, 88/89	
Finansinspektionen	97	
Fiskerinäringen, stöd till	88/89	
Fiskeri- och fiskberedningslån	88/89	
Flygplatser, huvudmannaskap och kostnadsansvar	86/87	
Flyktingförläggningar, kostnader vid	87/88	
Flyktinginvandringen till Sverige	86/87, 87/88	
Flyttningsbidrag, starthjälp	87/88	

Förband, nedläggning och flyttning	93/94, 94/95	1997/98:RR1 Sakregister
Förpassningsresor	91/92	
Försumningen och miljövårdsarbetet	95/96, 97	
Försvaret, ekonomistyrning på lokal nivå	92/93	
Försvarets kostnader för resor	91/92, 92/93	
Försvarsväsen		
Effektivitetsproblem	97	
Militära och civila helikoptrar för sjuktransporter	91/92	
Nedläggning och flyttning av förband	93/94, 94/95	
Upphandling av byggtreprenader	87/88	
Upphandling, målflygverksamheten m.m.	86/87	
Förändringsprocesser och omorganisationer i statsförvaltningen	92/93, 94/95	
Glesbygdsstöd, utvärdering av	88/89, 89/90	
Gotland, koncessionsavtalet om linjesjötrafik	89/90, 90/91	
Granskning av statliga bolag, AB Tipstjänst	88/89, 89/90	
Gymnasieskolan – resurser, resultat, utveckling	92/93, 94/95	
Handläggningstider		
Patent- och registreringsverkets bolagsavdelning	89/90	
Skattemål	88/89	
Hornborgasjön, restaurering av	88/89	
Hydrologisk information	86/87	
Hyressättning för statliga civila lokaler	89/90, 90/91	
Hälso- och sjukvård	90/91, 91/92	
Hälso- och sjukvård, disciplinärenden	93/94, 94/95	
Högskoleutbildningar, kostnaderna för	87/88, 88/89	
Information		
DFI	86/87	
Lagar och andra författningar	87/88	
Styrningsperspektiv	94/95, 95/96	
Införlivande av EG-rätten i Sverige	97	
Inkomst- och förmögenhetsskatterna, statistik över	87/88, 88/89	
Inlandsbanan	94/95, 95/96, 97	
Inresekontroll	86/87	
Internationella mellanstatliga organisationer	94/95, 95/96, 97	
Internationellt utvecklingssamarbete		
administration och uppföljning	87/88, 89/90	
effektiviteten i förvaltningen	91/92	
Invandrapolitikens inriktning och resultat	92/93, 94/95	
Invandrarverk, Statens		
Flyktinginvandringen	86/87	
Invandrapolitiken	92/93	
Kostnader vid flyktingförläggningar	87/88	
Inventarieredovisning, statliga myndigheters	87/88, 88/89	
Investeringsplanering för transporter	91/92	65

Investmentbolag, regionala	95/96	1997/98:RR1 Sakregister
Jämställdhet	94/95, 95/96, 97	
Kommittéväsendet	94/95, 95/96, 97	
Kommunal barnomsorg, statsbidrag	87/88	
Kommunikationsdepartementet, mål- och resultatstyrning	95/96, 97	
Konsekvensanalyser, ekonomiska	95/96, 97	
Konsumentprisindex	91/92	
Kontrollen av mervärdesskatt och arbetsgivaravgifter (se även Skatter och avgifter)	86/87	
Kontrollverksamhet, skattemyndigheternas	97	
Kriminalvården	94/95, 95/96	
Kronofogdemyndigheterna		
ADB-stödet	91/92	
Myndigheternas personalresurser	86/87	
Kulturadministration	92/93	
Lantmäteri verksamhet, organisation	88/89	
Livsmedel	93/94, 94/95, 95/96	
Lokaler		
Anskaffning, för civila statliga myndigheter	87/88	
Användning vid myndigheter	86/87	
Försörjning, myndigheternas	95/96, 97	
Luftfart	86/87	
Luftfartsverket och dess avgiftssystem	86/87	
Länsbostadsnämndernas verksamhet	87/88	
Länsförvaltning, samordnad	94/95, 95/96, 97	
Medborgarskap, rutiner vid ansökan om svenskt	86/87	
Mervärdesskatten		
kontrollen av	86/87	
statistiken över	88/89, 89/90	
Militära och civila helikoptrar för sjuktransporter	91/92	
Miljövårdsarbetet och förurningen	95/96, 97	
Mineralprospektering, statliga insatser	88/89	
Museer	92/93	
Museidokumentation	89/90, 90/91	
Myndigheternas lokalförsörjning	95/96, 97	
Myndighetssamarbete	88/89	
Mål- och resultatstyrning, Kommunikationsdepar- tementet	95/96, 97	
Normgivningsprocessen	91/92, 92/93	
Nämnden för statens gruvegendom, prospekterings- verksamheten	88/89	
Näringspolitiken	91/92	66

Offentlig upphandling	97
Omlokalisering, Boverket	90/91, 91/92
Patent- och registreringsverkets bolagsavdelning, handläggningstider	89/90
Personalpolitik, statlig	94/95, 95/96, 97
Persontransportstödet, gränsområdeseffekter av	88/89
Plan- och bostadsverkets ADB-resurser	88/89
Polisen	92/93, 93/94
Polismyndighets medverkan vid förpassningsresor	91/92
Postverkskoncernens verksamhet	89/90, 90/91
Post- och telepolitiska mål, uppföljning	95/96, 97
Premieobligationslån, Riksgäldskontorets provisionskostnader	87/88
Primärvårdens resurser	97
Privatisering, Celsius Industrier AB	93/94, 94/95, 95/96
Psykiskt sjuka, statens ansvar	91/92
Radiotjänst i Kiruna AB	94/95, 95/96
Regeringskansliet, analys och användning av resultat	95/96, 97
Regional projektverksamhet	86/87
Regionala utvecklingsinsatser	93/94, 94/95, 95/96
investmentbolag	95/96, 97
Regionalpolitiskt stöd efter EU-medlemskapet	95/96, 97
Registrering och dokumentation av de statliga museernas samlingar	89/90, 90/91
Reklamskatten	86/87
Rennäringen, stöd till	94/95, 95/96, 97
Restaurering av Hornborgasjön	88/89
Resurser, primärvårdens	97
Resursförstärkning, skattemyndigheterna	97
Riksbankens planerings- och budgetsysteem	86/87
Riksbankens valuta-reserv	94/95, 95/96, 97
Riksdagens förvaltningskontors befogenheter mot Riksgäldskontoret	87/88
Riksdagens normgivningsbemyndiganden	91/92, 92/93
Riksdagens roll i budgetprocessen	89/90
Riksgäldskontoret	
riksdagens förvaltningskontors befogenheter	87/88
provisionskostnader för premielån	87/88
ROT-program	89/90
Rymdverksamheten	93/94, 94/95

Saab-Scania AB	92/93, 93/94, 94/95	1997/98:RR1
Samarbete på skatteområdet	88/89	Sakregister
SGU	88/89	
SIDA	91/92	
SJ-koncernens verksamhet	90/91	
Sjukvårdsresurser	90/91, 91/92	
Skattebrott, bekämpningen av	88/89	
Skattemyndigheternas kontrollverksamhet, resurser	97	
Skatter och avgifter		
arvsbeskattningen	91/92	
kontrollen av mervärdesskatt	86/87	
reklamskatten	86/87	
samarbete på skatteområdet	88/89	
statistiken över:		
inkomst- och förmögenhetsskatterna	87/88, 88/89	
mervärdesskatten	88/89, 89/90	
socialavgifterna	88/89	
statliga bolags förlustavdrag	87/88	
Skjutvapen, handläggning av tillstånd	86/87	
Skogsvårdsorganisationen, personalresurserna	88/89	
Skolan, tillsyn av	93/94, 94/95	
Skolverket och skolans utveckling	97	
Skuldsaneringslagen, tillämpningen av	95/96, 97	
Skyddsrumbyggnad	94/95, 95/96	
Skyddsvärd domänmark	95/96, 97	
SMHI:s hydrologiska observationsstationer	86/87	
Social hemhjälp, statsbidrag för kommunernas kostnader	87/88	
Sociala mål för turism	90/91	
Socialavgifter		
nedsättning av företagets	88/89	
statistik över	88/89	
Socialförsäkring, kontroll av	94/95, 95/96	
Socialförsäkringsområdet, besparingar på	95/96, 97	
Socialstyrelsens nya organisation	87/88, 88/89	
Spri	86/87, 91/92	
Spårbunden trafik	93/94, 94/95, 95/96	
Starta eget-bidraget	95/96, 97	
Statens järnvägar	90/91	
Statens järnvägar, trafikantservice	86/87	
Statens stöd till		
fiskerinäringen	88/89	
Saab-Scania AB	92/93, 93/94, 94/95	
Statens ägarroll	95/96, 97	
Statistiken över		
inkomst- och förmögenhetsskatterna	87/88, 88/89	
mervärdesskatten	88/89, 89/90	
socialavgifterna	88/89	68

Statliga bolags rätt till förlustavdrag vid beskattningen	87/88	1997/98:RR1
Statliga företag, konsultkostnader vid utförsäljning	92/93	Sakregister
Statliga insatser för		
jämförelse	94/95, 95/96, 97	
prospektering	88/89	
Statliga museer, registrering och dokumentation av samlingarna	89/90, 90/91	
Statliga myndigheters uppdragsverksamhet	88/89	
Statliga myndigheters överskottsmateriel	87/88, 88/89	
Statligt engagemang i regionala investmentbolag	95/96, 97	
Statsanställdas bisysslor	89/90	
Statsbidrag till		
kommunal barnomsorg	87/88	
kommunernas kostnader för social hemhjälp	87/88	
vård av missbrukare	88/89	
Statsbudgetens utfall, analys	86/87	
Statsförvaltningen, att ändra	92/93, 94/95	
Stämningar, delgivning av	87/88	
Stödet till		
experimentbyggande	89/90	
rennäringen	94/95, 95/96, 97	
studieförbund och idrott	94/95, 95/96, 97	
Svenskt medborgarskap	86/87	
Sveriges deltagande i internationella mellanstatliga organisationer	94/95, 95/96, 97	
Sveriges geologiska undersökning	88/89	
Sveriges införlivande av EG-rätten	97	
Säkerheten till sjöss	86/87	
Teater	93/94	
Televerket	90/91, 91/92	
Tillsyn		
djurskydd	93/94, 94/95	
livsmedel	93/94, 94/95, 95/96	
skolan	93/94, 94/95	
spårbunden trafik	93/94, 94/95, 95/96	
Tillsyn – innebörd och tillämpning	94/95, 95/96	
Tillämpningen av skuldsaneringslagen	95/96, 97	
Tipstjänst	88/89, 89/90	
Trafiksäkerhet	92/93	
Transporter, investeringsplanering för	91/92	
Tullförrättningsavgifter	87/88	
Tullverket	95/96, 97	
Tullverket och Kustbevakningen, samarbete	92/93	
Tullverkets kontroll av utrikestrafiken	87/88	
Turistrådet	90/91	
Täktverksamheten	94/95, 95/96	69

U-landsinsatserna	
administration och uppföljning	87/88, 89/90
effektiviteten i förvaltningen	91/92
Undanträngningseffekter på arbetsmarknaden	95/96, 97
Uppbördsstatistik (se Skatter och avgifter)	
Uppföljnings- och utvärderingsverksamheten inom budgetprocessen	91/92, 92/93
Upphandling	
upphandling av målflygverksamhet och ombyggnad av helikoptrar	86/87
offentlig upphandling	97
Utbildning	
gymnasieskolan	92/93, 94/95
högskoleutbildningar, kostnaderna för	87/88, 88/89
Utlokalisering av Boverket	90/91, 91/92
Utlänningsnämnden	94/95, 95/96
Utrikesförvaltningen	95/96, 97
Utvecklingsfonden i Stockholms län, visst finansieringsärende	88/89
Utvecklingsfonder, regionala	92/93
Utvecklingsinsatser, regionala	93/94, 94/95, 95/96
 Vapenlicens	 86/87
Vapenregister	86/87
Vattenföringsstationer	86/87
Vuxenutbildning	91/92
Vård av missbrukare, statsbidrag	88/89
 Årsredovisning för staten	 94/95, 95/96, 97
 Ägarroll, statens	 95/96, 97
Äldreboende	93/94, 94/95
 Överskottsmateriel	 87/88, 88/89

DEL I: FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE	5
1 Mål, uppgifter och resultat.....	5
2 Granskningsarbetet	10
2.1 Effektivitetsrevision.....	10
Förslag till riksdagen under 1997.....	12
Skrivelser till regeringen under 1997	18
Skrivelse till utskott under 1997	20
Övriga avslutade granskningsärenden under 1997.....	20
Pågående granskningsärenden	23
Revisionsresor, särskilda föredragningar m.m. under 1997.....	28
Uppföljning av förslag till riksdagen under 1995/96.....	28
Uppföljning av skrivelser till regeringen under 1995/96	37
Uppföljning av skrivelse till utskott under 1995/96.....	38
2.2 Redovisningsrevision.....	38
Riksbanken	38
Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond	39
Den inre riksdagsförvaltningen och Riksdagens ombudsmän	39
Den externa revisionen av Regeringskansliet	39
3 Revisorernas relationer till omvärlden.....	40
3.1 Samarbetet med riksdagens utskott.....	40
3.2 Informationsverksamheten	40
3.3 Externa kontakter	40
4 Ekonomi och personal	41
 DEL II: BOKSLUT FÖR 1997	43
Resultatredovisning	43
Resultaträkning	44
Balansräkning	45
Anslagsredovisning 1997.....	46
Finansieringsanalys.....	47
Noter	48
Sammanställning över väsentliga uppgifter	53
Granskningsrapport.....	54
Revisionsberättelse för Riksdagens revisorer	55
 <i>Bilaga 1</i>	
Förslag till riksdagen och skrivelser till regeringen 1992/93–1997	55
 Sakregister till granskningsärenden under riksdagsåren 1986/87–1997	62